

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет

ННІ прикладної економіки і менеджменту ім. Г.Е. Вейнштейна
Кафедра економіки промисловості
Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітня програма «Економіка підприємства»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

**на тему: «Фактори та резерви зростання прибутку
та рентабельності ТОВ «Козятинський
м'ясокомбінат»**

ШИФР КРБ.ЕП.1.584А-03.1.1.

Здобувачки _____ Браїла І.В.

Керівник _____ д.е.н., проф. Дідух С.М.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від «12» червня 2024 р., протокол № 15.

Завідувач кафедри
економіки промисловості _____ Олександр ПАВЛОВ

Одеса – 2024 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ прикладної економіки і менеджменту ім. Г.Е. Вейнштейна

Кафедра економіки промисловості

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітня програма «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри

економіки промисловості

_____ проф. Павлов О. І.

«___» _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ

Браїли Ірини Вадимівни

1. Тема роботи: *«Фактори та резерви зростання прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»*

Затверджена наказом ОНТУ від 09.12.2023 р. № 584А-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи **05 червня 2024 р.**

3. Вихідні дані до роботи:

статистична звітність роботи підприємства за два роки; історія підприємства, наукові статті, монографії та інші публікації за темою конкурентоспроможності продукції, інформація з мережі Інтернет.

4. Перелік питань, які потрібно розробити: теоретико-методологічні засади формування і зростання прибутку та рентабельності підприємства в сучасних умовах; діагностика стану, прибутковості, рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» і перспектив м'ясопереробної галузі України; обґрунтування проекту щодо збільшення прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) таблиць – 22, рисунків – 3.

6. Дата видачі завдання 31 січня 2024 р.

Керівник _____ проф. Дідух С.М.

Завдання прийняла до виконання _____ Браїла І.В.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1. Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи	01.02.24 – 28.02.24	Виконано
2. Техніко-економічна характеристика підприємств та економічний аналіз за напрямом кваліфікаційної роботи за два роки	01.03.24 – 18.04.24	Виконано
3. Проєкт інноваційного заходу на ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»	19.04.24 – 17.05.24	Виконано
4. Оформлення кваліфікаційної роботи	17.05.24 – 05.06.24	Виконано

Здобувач-дипломник _____ Браїла І.В.

Керівник роботи _____ проф. Дідух С.М.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник _____ Браїла І.В.

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота бакалавра містить 97 сторінок, 22 таблиці, 3 рисунки, список літератури з 36 найменувань.

Метою виконання кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та методичних основ визначення факторів та реалізації резервів зростання прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат», а також обґрунтування заходу з підвищення прибутковості ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат».

Мета роботи обумовила вирішення наступних завдань:

- визначити економічну сутність прибутку та рентабельності, виявити фактори, що впливають на формування прибутку підприємства;
- провести аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»;
- виявити резерви збільшення прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»;
- запропонувати та обґрунтувати шляхи підвищення прибутку ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат».

Об'єктом дослідження є процес визначення факторів та реалізації резервів зростання прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат».

Предмет дослідження – теоретичні та методологічні основи визначення факторів та реалізації резервів зростання прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат».

За результатами виконаної роботи сформульовані висновки та пропозиції з оптимізації діяльності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»,

Отримані результати можуть бути використані підприємством у подальшій виробничо-господарській діяльності.

Рік виконання роботи 2024.

Рік захисту роботи 2024.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ І ЗРОСТАННЯ ПРИБУТКУ ТА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ	8
1.1 Теоретичні основи розрахунку прибутку та рентабельності підприємства	8
1.2 Особливості формування прибутку м'ясопереробних підприємств в сучасних умовах	17
1.3 Актуальні фактори і резерви підвищення прибутку та рентабельності м'ясопереробних підприємств	24
Висновок за розділом 1	28
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА СТАНУ, ПРИБУТКОВОСТІ, РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ТОВ «КОЗЯТИНСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ» І ПЕРСПЕКТИВ М'ЯСОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	30
2.1. Аналіз стану, проблем та перспектив м'ясопереробної галузі України	30
2.2 Техніко-економічна характеристика та перспективи розвитку ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»	41
2.3. Діагностика внутрішнього середовища, прибутковості та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»	45
Висновок до розділу 2	63
РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ ПРОЕКТУ ЩОДО ЗБІЛЬШЕННЯ ПРИБУТКУ ТА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ТОВ «КОЗЯТИНСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ»	65
3.1. Техніко-економічне обґрунтування доцільності впровадження проекту	65
3.2. Розрахунок ефективності впровадження проекту	68
3.3 Аналіз впливу запропонованого проекту на фінансові результати підприємства	72
Висновки за розділом 3	76
ВИСНОВКИ	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81
ДОДАТКИ	85

ВСТУП

Актуальність теми. Визначення факторів та резервів зростання прибутку та рентабельності підприємства є надзвичайно актуальним в сучасних умовах економічної нестабільності та високої конкуренції на ринку м'ясної продукції. Успіх будь-якого підприємства в значній мірі залежить від його здатності адаптуватися до мінливих ринкових умов та ефективно використовувати свої ресурси. ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат», як і багато інших підприємств агропромислового комплексу, стикається з необхідністю постійного пошуку шляхів для підвищення своєї прибутковості та рентабельності.

Одним із ключових аспектів є ефективність виробничих процесів. Оптимізація виробничих процесів дозволяє знизити витрати на виробництво, що в свою чергу сприяє зростанню прибутковості. Сучасні технології та новітнє обладнання грають важливу роль у цьому процесі, дозволяючи підвищити продуктивність праці та забезпечити стабільну якість продукції. Висока якість продукції є важливим фактором для залучення та утримання клієнтів. На сучасному ринку споживачі все більше цінують якість та безпеку продуктів харчування, тому підприємства, які здатні забезпечити високу якість своєї продукції, мають конкурентну перевагу.

Зовнішні фактори також значно впливають на прибутковість та рентабельність м'ясопереробних підприємств. Економічна ситуація в країні, зокрема рівень інфляції та стабільність національної валюти, мають прямий вплив на фінансові результати підприємства. В умовах високої конкуренції підприємства змушені шукати шляхи для зниження витрат та підвищення якості продукції, щоб залишатися конкурентоспроможними. Законодавче регулювання також впливає на фінансові показники підприємства. Соціально-демографічні фактори, такі як зміни в споживчих уподобаннях та демографічні зміни, також можуть вплинути на попит на продукцію підприємства.

Аналізуючи всі ці фактори, стає очевидним, що дослідження резервів зростання прибутку та рентабельності є надзвичайно актуальним завданням

для ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат». У сучасних умовах підприємства повинні бути готовими до швидких змін на ринку та вміти ефективно використовувати свої ресурси для досягнення стабільного зростання. Визначення внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на фінансові показники підприємства, дозволяє розробити стратегії для підвищення його прибутковості та рентабельності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням сутності прибутку та його використання у економічних розрахунках і оцінках займалися численні науковці як в Україні, так і за кордоном. Вагомий вклад у вивчення економічної природи прибутку внесли відомі економісти, такі як Адам Сміт, Девід Рікардо, Карл Маркс, Пол Самуельсон та інші. Їхні праці стали основою для сучасних економічних теорій та методів аналізу прибутковості підприємств.

У сучасних умовах цьому питанню приділяють значну увагу вітчизняні економісти. Зокрема, серед них можна відзначити таких фахівців, як І.А. Бланк, О.Г. Біла, Н.М. Богацька, Н.М. Бондар, В.Л. Вороніна, О.О. Гетьман, В.В. Лойко, С.Ф. Покропивний, А.М. Поддєрьогін, О.О. Шеремет та інших.

Метою роботи є дослідження теоретичних та методичних основ визначення факторів та реалізації резервів зростання прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат», а також обґрунтування заходу з підвищення прибутковості ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат».

Для досягнення поставленої мети роботи сформульовано наступні завдання:

- 1) визначити економічну сутність прибутку та рентабельності, виявити фактори, що впливають на формування прибутку підприємства;
- 2) дослідити ринок м'ясної продукції України;
- 3) надати характеристику діяльності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»;

4) провести аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»;

5) оцінити динаміку прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»;

6) виявити резерви збільшення прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»;

7) запропонувати та обґрунтувати шляхи підвищення прибутку ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат».

Об'єктом дослідження є процес визначення факторів та реалізації резервів зростання прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат».

Предмет дослідження – теоретичні та методологічні основи визначення факторів та реалізації резервів зростання прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат».

Практичне значення кваліфікаційної роботи. Розроблені та обґрунтовані в роботі напрями реалізації резервів зростання прибутку та рентабельності м'ясопереробних підприємств, а також впровадження запропонованого проєкту можуть бути використані м'ясопереробними підприємствами України.

Інформаційна база дослідження представлена науковими публікаціями, монографіями, інтернет-джерелами, даними бухгалтерської звітності підприємств та даними відкритих джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ І ЗРОСТАННЯ ПРИБУТКУ ТА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

1.1 Теоретичні основи розрахунку прибутку та рентабельності підприємства

Вирішальна роль у забезпеченні всебічної інтенсифікації виробництва та підвищення його ефективності належить прибутку, який виступає невід'ємною складовою економічної системи підприємства. Фінансовий результат господарської діяльності будь-якого підприємства виражається через його прибутковість, що характеризується як абсолютними (сума прибутку), так і відносними (рівень рентабельності) показниками. В сучасній економічній теорії наявні різноманітні підходи до розуміння економічної сутності прибутку.

Прибуток, у класичному розумінні, представляє собою різницю між доходом підприємства від реалізації продукції (товарів, послуг, робіт) та витратами на її виробництво, а саме собівартістю. Широкий аналіз визначень прибутку наведено у відповідній таблиці.

Питання максимізації прибутковості підприємства є предметом досліджень багатьох науковців як у Вітчизняному, так і у зарубіжному науковому середовищі. Серед вчених, які присвятили свої дослідження цій проблемі, можна відзначити таких авторів, як Г.М. Азаренкова [1], О.О. Антонюк [2], О.Я. Базилінська [3], М. Д. Білик [4], І. А. Бланк [5], Т.А. Васильєва [6], І.М. Вахович [7], Ю.А. Гайбура [8], О.А. Зінченко [9], Н.В. Кальмук [10], А.С. Кучерява [11], В. О. Мец [12], С.В. Мочерний [13], Т.В. Осипова [14], А.М. Поддєрьогін [15], С. Ф. Покропивний [16] та багато інших.

Їхні наукові праці висвітлюють різноманітні аспекти стратегій та методів максимізації прибутковості підприємств, включаючи фінансовий менеджмент, оптимізацію виробничих процесів, управління ресурсами та

ризиками, а також аналіз ринкових тенденцій та конкурентного середовища. Ці дослідження сприяють розвитку теорії та практики управління підприємствами з метою досягнення максимальних результатів у сфері економіки та бізнесу.

Прибуток, як показник економічної діяльності підприємства, відображає важливу частину його фінансового стану. Він виникає в результаті реалізації продукції та визначається різними факторами. Формування прибутку залежить від рівня виручки від продажу товарів чи послуг, витрат на виробництво та управління, а також від рівня прибутковості окремих видів діяльності.

Загальна схема формування прибутку включає такі етапи:

1. Генерація виручки – включає доходи від продажу продукції чи послуг.
2. Віднімання витрат – сюди входять витрати на виробництво, збут, адміністрування, операційні витрати та інші витрати.
3. Оцінка фінансових результатів – цей етап охоплює аналіз фінансової діяльності підприємства, включаючи прибуток або збиток від фінансових операцій, інвестиційний дохід тощо.

Прибуток є важливим показником ефективності господарювання підприємства та залежить від багатьох чинників, які потребують комплексного аналізу та управління.

У різні періоди розвитку економічної науки приділялася різна увага питанню прибутку. Прибуток та збиток, як фінансові результати діяльності підприємства, привертали значну увагу науковців. Хоча обидва поняття є кінцевими фінансовими результатами, збиток часто вважається наслідком неефективної управлінської політики.

Отримання негативного фінансового результату, а саме збитку, нікому не є вигідним, оскільки це може призвести до послаблення конкурентних позицій підприємства, зниження його платоспроможності та зростання податкового боргу, а в кінцевому результаті – до банкрутства. На рівні

держави, збитки суб'єктів господарювання відображаються на збільшенні безробіття, зниженні валового внутрішнього продукту та негативному сальдо торговельного балансу [17, с.7].

З розвитком економічної теорії трактування сутності прибутку та джерел його утворення також змінювались. Наприклад, меркантилісти першими спробували встановити сутність прибутку. Згідно з їхніми уявленнями, основним джерелом збагачення країни була зовнішня торгівля, а прибуток виникає від різниці між цінами продажу та купівлі товарів [18].

Розглянемо різноманітні трактування прибутку, що виникали в економічній думці початку XVIII століття.

Фізіократичний напрямок економічної теорії, що виник середині XVIII століття, вважав прибуток за тісно пов'язаний з сферою виробництва, зокрема, землею [19, с.8].

Адам Сміт визначав прибуток як різницю між заново створеною вартістю та заробітною платою, тобто як результат неоплаченої праці, що породжує капітал [19, с. 35-37]. Натомість, Девід Рікардо вважав, що прибуток і заробітна плата є складовими вартості товару, джерелом яких є праця найманих працівників [20, с.39]. За його теорією, зростання заробітної плати призводить до зменшення прибутку і навпаки, прибуток є надлишком, який залишається у розпорядженні капіталіста після покриття усіх витрат [20, с. 102; 21, с. 127].

Жан-Батист Сей розглядав капітал як джерело продуктивних сил, а прибуток – як результат продуктивності капіталу [21, с. 284-285].

Інноваційна теорія прибутку, яка була вперше висловлена австрійським економістом Йозефом Шумпетером, пояснює прибуток як результат застосування нововведень підприємцем-новатором у вигляді технічних, комерційних, організаційних та інших інновацій [20, с.311]. Згідно з цією теорією, прибуток не є винагородою за управління, а є доходом від впровадження новаторських змін [21, с. 322]. Успішна діяльність новаторів,

завдяки новим винаходам, сприяє економічному зростанню та економічному прогресу.

Загалом, теорії походження прибутку можна поділити на суб'єктивні та об'єктивні. Суб'єктивні теорії вважають, що джерелом виникнення прибутку є заробітна плата підприємця та винагорода за ризикову діяльність, тоді як об'єктивні підходи ґрунтуються на аналізі економічного середовища та конкурентних перевагах підприємств.

Вітчизняна економічна теорія кінця ХХ століття трактувала прибуток як дохід, отриманий від надання капіталу в позику. Зокрема, М. І. Туган-Барановський [22, с. 89] вважав, що «приріст вартості капіталу складає те, що звуть прибутком або відсотком на капітал».

Сучасне тлумачення поняття прибутку перекликається з основними ідеями наукових шкіл політичної економії. Прибуток – це «плата за підприємницьку діяльність, ризик за новаторство в управлінні та, зрештою, дохід від використання різних факторів виробництва» [23, с. 14].

Здебільшого, в економічній літературі прибуток розглядають як частину чистого доходу, що залишається після вирахування загальної величини витрат із загального розміру доходів. На противагу цьому, М. Д. Білик [4, с. 131] вважає, що «не слід ототожнювати прибуток із чистим доходом, оскільки прибуток – це частина категоріального апарату мікроекономіки, а чистий дохід є самостійною категорією макроекономіки». Л. Ю. Кучер зазначає, що «економічна діяльність підприємства може бути дохідною, але в кінцевому підсумку збитковою, тому ототожнювати доходність і прибутковість є недоцільним» [24, с. 53].

З часів зародження бізнесу всі суб'єкти господарської діяльності сфокусовані на єдиній меті – отриманні прибутку. Однак бізнес-одиниці не повинні ставити за мету лише одну ціль, натомість повинні виконувати й такі завдання, як соціальна захищеність працівників, підвищення продуктивності праці, застосування інновацій, вивчення поведінки конкурентів тощо. Тобто,

досягнення максимального прибутку в діяльності підприємства є явищем неоднозначним.

В економічному енциклопедичному словнику зазначено, що «прибуток – це перетворена, похідна форма додаткової вартості, яка кількісно є різницею між ціною продажу товару і витратами капіталу на її виробництво» [25, с. 162].

На думку І. О. Бланка [5, с. 10-11], прибуток – це виражений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що є винагородою керівника за ведення господарської діяльності.

На думку С. Ф. Покропивного, прибуток – це «та частина виручки, що залишається після відшкодування всіх витрат на виробничу і комерційну діяльність підприємства». Характеризуючи перевищення надходжень над витратами, прибуток виражає мету підприємницької діяльності і береться за головний показник її результативності (ефективності) [16, с. 449].

Роль прибутку полягає в наступному:

1. Основна мета діяльності підприємства – прибуток є головною метою підприємницької діяльності, стимулюючи ріст добробуту підприємства.

2. Економічний розвиток – прибуток створює базу для економічного розвитку держави. Перерозподіл прибутку через податкову систему наповнює бюджети всіх рівнів, що дозволяє державі виконувати свої функції та підвищувати добробут громадян.

3. Критерій ефективності – прибуток є критерієм ефективності виробничої діяльності. Його рівень, порівняно з галузевим, відображає вміння менеджерів успішно вести господарську діяльність у ринкових умовах.

4. Фінансовий ресурс – прибуток є основним внутрішнім джерелом фінансових ресурсів для розвитку підприємства. Вищий рівень генерування прибутку зменшує потребу у зовнішньому фінансуванні, підвищуючи рівень самофінансування та конкурентну позицію на ринку.

5. Соціальна роль – прибуток є важливим джерелом задоволення соціальних потреб суспільства. Перерахування прибутку в бюджети дозволяє реалізувати загальнодержавні та місцеві соціальні програми, підтримуючи

соціально незахищені верстви населення. Також прибуток використовується для задоволення соціальних потреб персоналу та благодійної діяльності підприємств.

У науковій літературі виділяють понад 50 видів прибутку. Основні види прибутку в розрізі виділених ознак класифікації наведені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація прибутку

№	Класифікаційна ознака	Види прибутку
1	Залежно від джерела походження	- Прибуток від основної діяльності - Прибуток від додаткової діяльності
2	Залежно від часу виникнення	- Поточний прибуток - Майбутній (очікуваний) прибуток
3	За тривалістю отримання	- Одноразовий прибуток - Регулярний (періодичний) прибуток
4	Залежно від рівня стабільності	- Стабільний прибуток - Нестабільний прибуток
5	Залежно від рівня управління	- Прибуток централізований - Прибуток децентралізований
6	За формою отримання	- Грошовий прибуток - Негрошовий (натуральний) прибуток
7	Залежно від ступеню залежності	- Залежний прибуток (наприклад, від зовнішніх факторів) - Незалежний прибуток (автономний)
8	Залежно від методу обліку	- Прибуток обліковий (бухгалтерський) - Економічний прибуток
9	Залежно від джерела фінансування	- Прибуток на власний капітал - Прибуток на залучений капітал
10	Залежно від сфери діяльності	- Прибуток від виробництва - Прибуток від торгівлі - Прибуток від послуг

Джерело: складено автором

Ця класифікація забезпечує більш детальне розмежування різних аспектів прибутку, що може бути корисним для детального аналізу фінансових показників підприємства.

Рентабельність – це «відносний показник інтенсивності виробництва, що характеризує рівень окупності (прибутковості) складових процесу виробництва або сукупних витрат підприємства» [25, с. 348]. Вона також є якісним вартісним показником, який демонструє рівень віддачі витрат або

ступінь використання ресурсів у процесі виробництва та реалізації товарів (робіт, послуг) [5].

Рентабельність не є просто статистичним параметром, а складним комплексним соціально-економічним критерієм. Відмінність від прибутку полягає в тому, що вона відображає ефективність фінансової діяльності конкретного економічного суб'єкта щодо інших суб'єктів, незалежно від їхніх розмірів і характеру економічної діяльності. Це робить рентабельність економічною категорією, що виражає відносини між економічними суб'єктами з приводу результативності використання капіталу, а також об'єктом та інструментом фінансового менеджменту [9].

При аналізі та оцінці прибутковості слід враховувати вплив зовнішніх та внутрішніх факторів.

Зовнішні фактори:

- система оподаткування;
- державне регулювання цін;
- нормативні документи галузі;
- умови та ставки кредитування.

Внутрішні фактори:

- цінова політика;
- обсяг діяльності (кількість та номенклатура продукції, ціни);
- обсяг та характеристика витрат обігу;
- чисельність працівників;
- фонд оплати праці;
- показники ефективності роботи обладнання та працівників.

Ці фактори комплексно впливають на рентабельність, що робить її важливим інструментом для оцінки ефективності фінансової діяльності підприємства.

Коефіцієнти рентабельності можуть бути представлені як у вигляді десятинного дробу, так і у вигляді відсотків. Вони розраховуються на основі Балансу (ф.1) та Звіту про фінансові результати (ф.2) підприємства. Величини

прибутку, що використовуються для розрахунку, включають валовий прибуток, операційний прибуток, ЕВІТ, ЕВТ, та чистий прибуток. Найчастіше використовують чистий прибуток або ЕВІТ.

Аналіз рентабельності підприємства дозволяє оцінити ефективність використання коштів і раціональність їхнього вкладення. Основні показники рентабельності включають:

- рентабельність продажів: відношення чистого прибутку до чистого доходу від реалізації, що характеризує ефективність продажів;
- рентабельність активів: відношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів, що відображає ефективність використання активів;
- рентабельність власного капіталу: відношення чистого прибутку до середньорічної вартості власного капіталу, що оцінює ефективність вкладення коштів.
- рентабельність інвестицій: відношення суми чистого прибутку та випланих процентів до суми власного і довгострокового позикового капіталу середнього за період.

Ці показники допомагають визначити ефективність фінансової діяльності підприємства та його конкурентоспроможність на ринку.

Класифікацію показників рентабельності наведено на рис. 1.1.

Фінансовий аналіз підприємства включає в себе оцінку показників рентабельності, яка є обов'язковою та важливою складовою цього процесу. Оцінка рентабельності здійснюється за рядом показників, що відображають ефективність використання ресурсів та прибутковість діяльності підприємства.

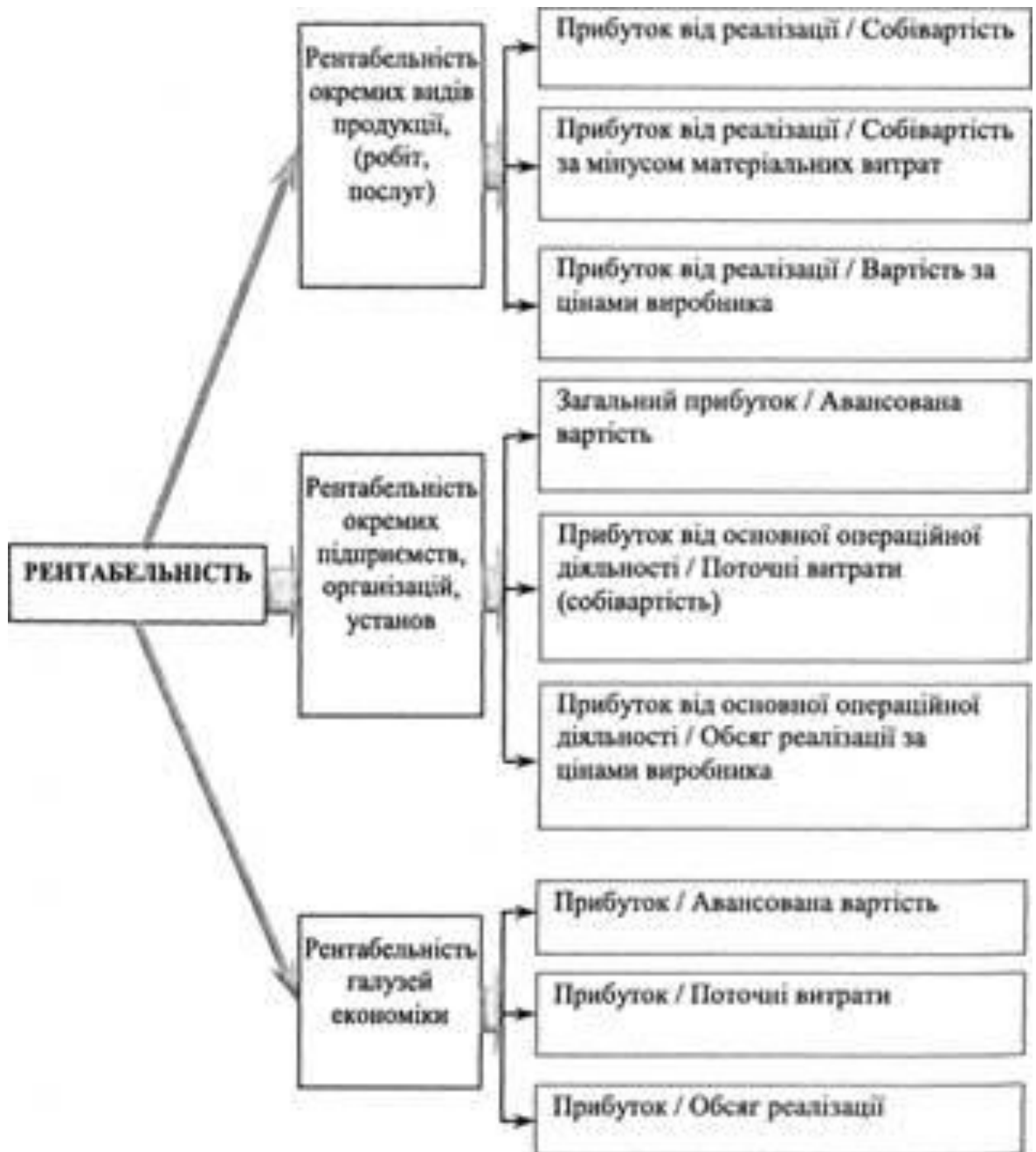

Рис. 1.1. Класифікація показників рентабельності

Джерело: [26]

Один з основних показників - рівень рентабельності підприємства, який визначається як відношення чистого прибутку до повної собівартості реалізованої продукції, виражене у відсотках. Також важливим є рівень рентабельності основної діяльності, який відображає відношення прибутку від реалізації продукції до витрат на її виробництво. Додатково, важливими є показники рентабельності капіталу, основного капіталу, власного капіталу та рентабельності продажу, що відображають відношення прибутку до вартості

активів, основного капіталу, середньої величини власного капіталу та виручки від реалізації продукції відповідно.

Аналіз динаміки цих показників дозволяє виявити конкретні резерви для підвищення рентабельності підприємства. Досягнення необхідного рівня рентабельності є важливим кроком для переходу до самофінансування, коли розширене відтворення здійснюється переважно за рахунок власних засобів. Це дозволяє забезпечити необхідні нагромадження коштів для збільшення основного і оборотного капіталу та на соціально-культурні заходи.

1.2 Особливості формування прибутку м'ясопереробних підприємств в сучасних умовах

У сучасних умовах, коли ринок переживає суттєві трансформації під впливом різних економічних, політичних та соціальних факторів, формування прибутку м'ясопереробних підприємств стає все більш складним і водночас важливим завданням. Розглянемо основні тенденції, що впливають на формування прибутку вітчизняних м'ясопереробних підприємств:

1. Економічні фактори

Інфляція та валютні коливання. В умовах війни, економічної нестабільності України, інфляція та коливання валютного курсу значно впливають на прибутковість м'ясопереробних підприємств. Зростання цін на сировину, енергоносії та інші ресурси безпосередньо впливає на собівартість продукції, що, в свою чергу, впливає на кінцеву ціну для споживачів.

Субсидії та державна підтримка. Державна підтримка у вигляді субсидій, пільгових кредитів та інших фінансових інструментів може значно вплинути на прибутковість підприємств. Програми підтримки агропромислового комплексу сприяють зниженню витрат і стимулюють розвиток галузі.

2. Технологічні фактори.

Інноваційні технології. Використання сучасних технологій та автоматизація виробничих процесів дозволяють значно знизити витрати на

виробництво, підвищити ефективність та якість продукції. Інноваційні рішення в обробці м'яса, упаковці та зберіганні продукції дозволяють зменшити втрати і забезпечити довший термін зберігання.

Інформаційні технології. Впровадження інформаційних систем для управління підприємством, таких як ERP-системи, дозволяє оптимізувати процеси управління, знижувати витрати та підвищувати продуктивність. Сучасні системи дозволяють ефективніше управляти запасами, планувати виробництво та контролювати якість продукції.

3. Соціально-демографічні фактори.

Зміна споживчих уподобань. Споживачі стають все більш вимогливими до якості продуктів харчування. Зростає попит на екологічно чисті, органічні продукти, безпечні для здоров'я. М'ясопереробні підприємства, які можуть запропонувати продукцію високої якості, мають конкурентну перевагу на ринку.

Демографічні зміни. Демографічні зміни, такі як старіння населення та зменшення кількості дітей, також впливають на структуру попиту на м'ясну продукцію. Старше покоління, як правило, споживає менше м'яса, віддаючи перевагу іншим продуктам харчування, що впливає на загальний обсяг продажів.

4. Ринкові фактори

Конкуренція. Високий рівень конкуренції на ринку м'ясної продукції змушує підприємства постійно шукати шляхи для підвищення ефективності та зниження витрат. Конкуренція стимулює розвиток нових продуктів, підвищення якості та зниження цін, що позитивно впливає на кінцевого споживача.

Експортні можливості. Розширення експортних ринків відкриває нові можливості для зростання прибутків м'ясопереробних підприємств. Вихід на міжнародні ринки дозволяє збільшити обсяги продажів та диверсифікувати джерела доходів, знижуючи залежність від внутрішнього ринку.

Прибуток м'ясопереробних підприємств є однією з ключових складових їх економічної стабільності та розвитку. У сучасних умовах формування прибутку таких підприємств відбувається під впливом багатьох факторів, включаючи ринкові умови, технологічні інновації, зміни у законодавстві та вимоги споживачів. Аналіз особливостей формування прибутку м'ясопереробних підприємств в сучасних умовах є важливим як для керівників таких підприємств, так і для економістів, що займаються дослідженнями у цій галузі.

На прибутковість підприємства впливають загалом дві групи факторів: зовнішні та внутрішні (рис.1.2).

До зовнішніх факторів належать ринкові умови, законодавче регулювання та діяльність державних органів. Ці фактори відіграють важливу роль, оскільки вони регулюють виробничу діяльність підприємства та можуть як стимулювати, так і стримувати її.

Також до зовнішніх факторів відносяться природні умови, транспортна інфраструктура, соціально-економічне середовище, рівень розвитку зовнішньоекономічних відносин і ціни на виробничі ресурси.

Однією з найважливіших складових формування прибутку м'ясопереробних підприємств є ринкові умови. Вони визначаються попитом на м'ясопродукти, рівнем конкуренції на ринку, цінами на сировину та готову продукцію. Попит на м'ясопродукти може коливатися в залежності від сезонності, змін у споживчих вподобаннях, економічної ситуації в країні та інших факторів.

Сировина є одним з основних витратних елементів у виробництві м'ясопродуктів. Вартість сировини, її якість, доступність та стабільність постачання безпосередньо впливають на собівартість продукції та, відповідно, на рівень прибутку підприємства. У сучасних умовах м'ясопереробні підприємства часто стикаються з проблемами коливання цін на сировину, що може бути спричинено як внутрішніми, так і зовнішніми факторами.

Рис.1.2. Фактори, які впливають на прибутковість підприємства
Джерело: систематизовано автором

Впровадження новітніх технологій у виробничий процес може суттєво вплинути на рівень прибутковості м'ясопереробного підприємства. Технологічні інновації дозволяють підвищити ефективність виробництва, знизити витрати на одиницю продукції, покращити якість та розширити асортимент продукції. Застосування автоматизованих систем управління виробничими процесами, новітніх методів зберігання та обробки м'яса, впровадження систем контролю якості продукції є невід'ємною частиною сучасного м'ясопереробного бізнесу.

Законодавча база, що регулює діяльність м'ясопереробних підприємств, постійно змінюється, що впливає на формування їх прибутку. Зміни у податковому законодавстві, вимоги щодо якості продукції, екологічні норми та інші регуляторні акти можуть як позитивно, так і негативно впливати на фінансовий результат підприємства. Наприклад, введення нових стандартів якості може вимагати додаткових інвестицій у модернізацію виробництва, що в короткостроковій перспективі може зменшити прибуток, але в довгостроковій – підвищити конкурентоспроможність продукції.

Вимоги споживачів до якості м'ясопродуктів постійно зростають. Споживачі стають все більш вимогливими щодо безпеки, натуральності та екологічності продукції. М'ясопереробні підприємства змушені адаптуватися до цих змін, впроваджуючи нові технології виробництва, підвищуючи якість продукції, покращуючи систему контролю якості та безпеки. Це, в свою чергу, впливає на структуру витрат підприємства та рівень його прибутковості.

Для оцінки ефективності діяльності м'ясопереробного підприємства важливим є детальний аналіз його доходів та витрат. Доходи підприємства формуються від реалізації продукції, надання послуг, а також від іншої операційної діяльності. Витрати підприємства включають витрати на сировину, матеріали, енергію, оплату праці, амортизацію, податки та інші витрати.

Рентабельність є одним з ключових показників, що відображає ефективність використання ресурсів підприємства. Вона розраховується як відношення прибутку до витрат або до доходів підприємства. Рентабельність дозволяє оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для отримання прибутку.

Фінансова стійкість підприємства визначається його здатністю своєчасно і в повному обсязі виконувати свої фінансові зобов'язання. Вона включає аналіз платоспроможності, ліквідності, структури капіталу та інших фінансових показників. Висока фінансова стійкість дозволяє підприємству

успішно функціонувати в умовах ринкової невизначеності та забезпечувати стабільний прибуток.

Прибуток підприємства не є сталою величиною, а залежить від кількох факторів:

- кількість залучених коштів: більше вкладених коштів у виробництво означає більші обсяги виробництва і, отже, більший прибуток;
- співвідношення прибутку і витрат: він визначає прибутковість капіталовкладень;
- технічний розвиток і технологічні особливості виробництва: зменшення витрат на виробництво збільшує частку прибутку в ціні продукту;
- швидкість обороту капіталу: прискорення обороту капіталу сприяє збільшенню обсягів виробництва і прибутку;
- ринкова ціна на продукцію: коливання ціни впливає на розмір прибутку; ціна, що перевищує витрати, прямо впливає на його обсяг.

Диференціація прибутку між підприємствами і галузями створює стимули для пошуку можливостей отримати надприбуток. Надлишковий прибуток виникає внаслідок різниці між ринковою вартістю і вартістю виробництва з вищою продуктивністю праці, що може бути результатом сприятливих природних чи економічних умов. Підприємство також може отримувати такий прибуток завдяки внутрішнім резервам і раціоналізації виробничого процесу.

Прибуток на м'ясопереробних підприємствах є важливим показником їхньої діяльності, оскільки він відображає ефективність використання ресурсів і є основою для подальшого розвитку. Розмір прибутку на таких підприємствах залежить від кількох чинників, серед яких особливу роль відіграють:

1. Обсяг виробництва та реалізації продукції: підвищення обсягів виробництва м'ясопродуктів дозволяє збільшити прибуток підприємства за рахунок розширення ринку збуту.

2. Якість та асортимент продукції: підприємство повинно орієнтуватися на виробництво якісних товарів, що відповідають вимогам споживачів, що також сприяє підвищенню прибутку.

3. Ефективність використання праці та ресурсів: збільшення продуктивності праці і оптимізація витрат на виробництво дозволяють знизити собівартість продукції і збільшити прибуток.

4. Технічний розвиток і технологічні процеси: впровадження новітніх технологій дозволяє зменшити витрати на виробництво та підвищити якість продукції.

5. Ринкова кон'юнктура та цінова політика: зміни на ринку і цінова політика впливають на рівень прибутку, оскільки ціни на м'ясну продукцію можуть коливатися.

6. Фінансовий менеджмент: ефективне управління фінансами, включаючи оптимальне використання фінансових ресурсів, також впливає на рівень прибутку.

Таким чином, для забезпечення стійкого росту прибутку м'ясопереробні підприємства повинні постійно вдосконалювати свою виробничу діяльність, впроваджувати новітні технології та ефективно управляти ресурсами.

Щоб прибуток м'ясопереробних підприємств зростав, вони повинні розглядати кілька аспектів. По-перше, нарощування обсягів виробництва та реалізації продукції є ключовим фактором. Це може бути досягнуто шляхом розширення асортименту продукції та поліпшення її якості, що сприятиме залученню нових клієнтів та підвищенню конкурентоспроможності.

Другим важливим аспектом є ефективне використання ресурсів. Це включає в себе оптимізацію виробничих процесів, зменшення витрат на енергію та сировину, а також підвищення продуктивності праці. Технічний розвиток грає ключову роль у досягненні цих цілей, оскільки він дозволяє впроваджувати новітні технології, які спрощують виробництво та зменшують витрати.

Крім того, ринкова цінова політика, договірні відносини з постачальниками та покупцями, а також управління фінансовими ресурсами є важливими аспектами у забезпеченні прибутковості підприємства. Оптимальне використання фінансів, у тому числі управління заборгованістю та виведення нерухомості з балансу, може значно вплинути на фінансовий результат підприємства.

Таким чином, для забезпечення стійкого росту прибутку м'ясопереробні підприємства повинні постійно вдосконалювати свою виробничу діяльність, впроваджувати новітні технології та ефективно управляти ресурсами.

1.3. Актуальні фактори і резерви підвищення прибутку та рентабельності м'ясопереробних підприємств

Прибуток м'ясопереробних підприємств є комплексним показником, що відображає всі важливі аспекти їх діяльності.

Аналіз прибутку і рентабельності є важливим етапом оцінки фінансової ефективності підприємства з м'ясопереробної галузі. Цей аналіз спрямований на виявлення та оцінку резервів для підвищення фінансових результатів і їх подальше використання у виробництві.

Чинники, що впливають на рівень прибутковості підприємств, можна класифікувати за декількома ознаками. Перш за все, це джерела підвищення прибутковості, які включають зростання продуктивності праці, зниження фондомісткості і матеріаломісткості продукції, а також поліпшення використання матеріальних ресурсів. Далі, це напрями вдосконалення виробництва, що охоплюють науково-технічний прогрес, впровадження прогресивної технології, модернізацію застарілого обладнання, механізацію і автоматизацію виробництва, а також використання прогресивних методів і форм організації виробництва і праці. Крім того, до факторів впливу на прибуток відносять місце реалізації, яке може бути внутрішнім (впровадження нових технологій, модернізація обладнання) або зовнішнім.

Зовнішні фактори, такі як природні умови, державне регулювання цін і тарифів, податкова політика тощо, не залежать від підприємства, але можуть суттєво впливати на його прибуток. Внутрішні фактори поділяються на виробничі і позавиробничі, зокрема на екстенсивні (вплив на кількісні зміни) і інтенсивні (вплив на якісні зміни). Позавиробничі фактори охоплюють постачальницько-збутову та природоохоронну діяльність, соціальні умови праці і побуту.

Для підвищення рівня прибутковості м'ясопереробних підприємств необхідно проводити заходи в організаційній, технічній та економічній сферах. Організаційні заходи включають удосконалення виробничої структури, організаційної структури управління, диверсифікацію виробництва, реструктуризацію виробництва тощо. Технічні заходи передбачають оновлення техніко-технологічної бази, переозброєння виробництва, вдосконалення виробів. Економічні важелі та стимули включають удосконалення тарифної системи, форм і системи оплати праці, прискорення обігу оборотних коштів тощо.

Такий комплексний підхід до підвищення прибутковості дозволить підприємствам м'ясопереробної галузі досягти стійкого росту і забезпечити ефективне функціонування в умовах сучасного ринку.

Аналіз прибутку здійснюється на мікроекономічному (рівень підприємства) та макроекономічному (рівень економіки) рівнях, кожен з яких має свої цілі та звітність. На рівні підприємства аналіз дозволяє зрозуміти процес утворення прибутку, тоді як на макроекономічному рівні він показує роль прибутку в національному доході держави.

Ключове значення для отримання прибутку має реалізація вироблених м'ясних виробів і послуг. Це дозволяє відшкодувати витрати та отримати додатковий дохід. Затримка в реалізації може порушити нормальний виробничий цикл і призвести до економічних проблем, включаючи кризу перевиробництва.

Постійна робота над оптимізацією виробничих процесів дозволяє знижувати витрати на виробництво та підвищувати ефективність підприємства. Впровадження нових технологій, автоматизація виробництва та модернізація обладнання допомагають зменшити витрати та підвищити якість продукції.

Ефективне управління персоналом є ключовим фактором успіху будь-якого підприємства. Підвищення кваліфікації працівників, створення мотиваційних програм та поліпшення умов праці сприяють зростанню продуктивності та зниженню плинності кадрів, що позитивно впливає на фінансові результати.

Розробка ефективної маркетингової стратегії дозволяє збільшити обсяги продажів та підвищити впізнаваність бренду. Важливо використовувати сучасні маркетингові інструменти, такі як цифровий маркетинг, соціальні мережі та інтернет-реклама, щоб залучити нових клієнтів та утримати існуючих.

Диверсифікація продукції дозволяє задовольнити потреби різних сегментів ринку та знизити ризики, пов'язані зі зміною попиту. Впровадження нових продуктів, розробка лінійок органічної та дієтичної продукції допомагає залучити нових споживачів та збільшити обсяги продажів.

Формування прибутку м'ясопереробних підприємств в сучасних умовах України залежить від багатьох факторів, включаючи економічні, технологічні, соціально-демографічні та ринкові умови. Ефективне управління виробничими процесами, впровадження інноваційних технологій, оптимізація управління персоналом та розробка ефективних маркетингових стратегій дозволяють підприємствам підвищити свою конкурентоспроможність та забезпечити стабільне зростання прибутків.

Успіх м'ясопереробних підприємств також залежить від здатності адаптуватися до змін на ринку та швидко реагувати на нові виклики. Важливо постійно стежити за змінами в споживчих вподобаннях, демографічними

змінами та конкурентною ситуацією, щоб своєчасно коригувати свої стратегії та забезпечити стабільний розвиток.

Стратегії підвищення прибутковості м'ясопереробних підприємств:

А. Зниження витрат. Одним з основних напрямків підвищення прибутковості є зниження витрат на виробництво. Це може бути досягнуто шляхом оптимізації виробничих процесів, зменшення витрат на сировину та матеріали, впровадження енергозберігаючих технологій, автоматизації виробництва та інших заходів.

Б. Підвищення якості продукції. Підвищення якості продукції є важливим чинником конкурентоспроможності м'ясопереробного підприємства. Висока якість продукції сприяє зростанню попиту на неї, що, в свою чергу, дозволяє збільшити обсяги реалізації та рівень прибутку. Для підвищення якості продукції підприємства впроваджують сучасні системи контролю якості, сертифікують свою продукцію відповідно до міжнародних стандартів, розробляють нові види продукції з покращеними споживчими властивостями.

В. Диверсифікація асортименту. Диверсифікація асортименту продукції дозволяє зменшити ризики, пов'язані зі змінами попиту на окремі види продукції, та забезпечити стабільний рівень доходів. Розширення асортименту продукції включає розробку нових видів м'ясопродуктів, впровадження нових рецептур, використання нових технологій обробки та зберігання м'яса.

Г. Розширення ринків збуту. Розширення ринків збуту є важливим напрямком підвищення прибутковості м'ясопереробних підприємств.

Прибутковість м'ясопереробних підприємств, незалежно від форми власності, показує, наскільки ефективно вони задовольняють потреби суспільства та раціонально використовують обмежені ресурси. Прибуток є важливим інструментом управління економікою та стимулом для її ефективного функціонування.

Для забезпечення зростання прибутку підприємство повинне:

- нарощувати обсяги виробництва і реалізації продукції, збільшуючи випуск м'ясних виробів;
- розширювати асортимент та підвищувати якість продукції, орієнтуючись на потреби ринку;
- підвищувати продуктивність праці, впроваджуючи сучасні технології та методи управління;
- зменшувати витрати на виробництво і реалізацію продукції, знижуючи її собівартість;
- ефективно використовувати наявний потенціал, включаючи фінансові ресурси, обладнання та людський капітал;
- вести грамотну цінову політику, адекватно реагуючи на ринкові умови;
- будувати надійні договірні відносини з постачальниками та покупцями, забезпечуючи стабільність постачання сировини та збуту готової продукції;
- розумно розміщувати раніше отриманий прибуток, інвестуючи в розвиток підприємства для досягнення оптимальних результатів.

Висновки до розділу 1

Формування та зростання прибутку та рентабельності підприємств є складним завданням, яке вимагає комплексного підходу та урахування різних аспектів економічної діяльності. Сучасні умови ринкової економіки вимагають від підприємств постійного вдосконалення стратегій та тактики управління для досягнення високих показників рентабельності та прибутковості.

Одним з ключових аспектів є аналіз ефективності використання ресурсів підприємства. Для цього важливо розглядати не лише фінансові показники, а й оптимізацію виробничих процесів, управління трудовими та матеріальними ресурсами. Важливо також враховувати зміни на ринку, кон'юнктуру попиту

та пропозиції, а також вплив зовнішніх факторів, таких як політична ситуація, зміни в законодавстві та інші.

Успішне формування прибутку та рентабельності підприємства також пов'язане з використанням сучасних методів управління та стратегій розвитку. Наприклад, впровадження інноваційних технологій, розробка нових видів продукції, розширення ринків збуту тощо. Крім того, важливо пам'ятати про соціальну відповідальність підприємства, що також може позитивно впливати на його репутацію та фінансові результати.

Таким чином, формування та зростання прибутку та рентабельності підприємства в сучасних умовах є складним, але досяжним завданням. Важливо враховувати всі аспекти економічної діяльності, бути гнучкими у прийнятті рішень та постійно вдосконалювати свою стратегію управління для досягнення успіху на ринку.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА СТАНУ, ПРИБУТКОВОСТІ, РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ТОВ «КОЗЯТИНСЬКИЙ М'ЯСОКОМБІНАТ» І ПЕРСПЕКТИВ М'ЯСОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

2.1. Аналіз стану, проблем та перспектив м'ясопереробної галузі України

М'ясопереробна галузь України є важливою складовою агропромислового комплексу, що забезпечує значну частку внутрішнього споживання м'яса та м'ясопродуктів, а також експорт продукції. У цій галузі працюють численні підприємства різного розміру, від великих агрохолдингів до невеликих приватних м'ясокомбінатів. Проте, незважаючи на значний потенціал, м'ясопереробна галузь стикається з низкою проблем, що впливають на її розвиток та конкурентоспроможність.

На сьогодні в Україні функціонують численні м'ясопереробні підприємства, що спеціалізуються на переробці різних видів м'яса: свинини, яловичини, курятини, а також інших видів м'яса. Найбільш розвинена галузь курятини, де Україна займає провідні позиції у світі за обсягами виробництва та експорту. Виробництво яловичини та свинини також має значні обсяги, проте зростання цих сегментів обмежене низкою факторів.

Як зазначає О.В. Ляховська «м'ясо та м'ясна продукція в харчовій промисловості України мають значний потенціал для розвитку та перспективи щодо збільшення обсягів експорту. Проте аналіз динаміки та структури експорту м'яса та м'ясних продуктів в останні роки показує, що активна торгівля відбувається лише деякими видами продукції, такими як м'ясо птиці та яловичина, тоді як обсяги експорту інших видів, таких як свинина та субпродукти, зменшуються. Це створює загрозу залежності від імпорту таких видів продукції» [27].

У сфері тваринництва в Україні відбуваються значні трансформаційні процеси, що призводять до змін у структурі м'ясного ринку. Ці зміни особливо помітні в динаміці виробництва різних видів м'яса. Зокрема, частка птиці у

виробництві м'яса всіх видів значно зросла: якщо у 2000 році вона складала лише 11,6%, то вже у 2018 році досягла 53,5%. Цей приріст обсягів виробництва м'яса птиці відбувається переважно на сільськогосподарських підприємствах, що вказує на високий рівень інвестицій та інновацій у цей сектор [28].

Одночасно з цим, частка свинини у загальному виробництві м'яса суттєво зменшилася: з 40,6% у 2000 році до 29,8% у 2018 році. Ці зміни в структурі виробництва м'яса відображають загальні тенденції ринку, де попит на м'ясо птиці зростає швидше, ніж на інші види м'яса. Така динаміка обумовлена різними факторами, включаючи зміну споживчих уподобань, економічні умови та ефективність виробництва птиці порівняно з іншими видами тваринництва [29].

Ці дані свідчать про значний перехід до більш інтенсивних методів ведення господарства у виробництві м'яса птиці, що, в свою чергу, впливає на загальну структуру агропродовольчого сектору в Україні.

Багато м'ясопереробних підприємств в Україні використовують застаріле обладнання та технології, що знижує їх ефективність та продуктивність. Водночас, деякі великі підприємства активно інвестують у модернізацію виробничих потужностей, впроваджуючи новітні технології, що дозволяє підвищити якість продукції та знизити виробничі витрати.

М'ясний ринок є однією з ключових складових вітчизняного агропродовольчого сектора, що створює унікальне середовище для розвитку ринкових відносин. Цей ринок об'єднує всі верстви населення України, незалежно від національності, харчових традицій, соціально-економічного становища та рівня доходів. Важливість м'ясного ринку полягає не лише у забезпеченні населення високоякісними харчовими продуктами, але й у створенні робочих місць, стимулюванні розвитку суміжних галузей та забезпеченні значного внеску у ВВП країни. Зростання споживчого попиту на м'ясо та м'ясопродукти сприяє активізації підприємницької діяльності, інноваційних процесів та впровадженню сучасних технологій у виробництво.

Відповідно до даних, зібраних у дослідженнях, м'ясний ринок відіграє значну роль у соціально-економічному розвитку країни, забезпечуючи харчову безпеку та стабільність економічних процесів на національному рівні [30, с. 124].

Однією з основних проблем м'ясопереробної галузі є конкуренція з імпортованою продукцією, яка часто має нижчу ціну через підтримку з боку урядів країн-виробників. Це ускладнює реалізацію вітчизняної продукції на внутрішньому ринку та знижує прибутковість підприємств.

Протягом періоду з 2000 в Україні відбулися значущі трансформації у структурі утримання тварин, зокрема в секторах великої рогатої худоби, свиней та птиці. За цей період відзначається важливий ріст поголів'я птиці на 71,1%, що відбулося з 123,722 млн голів у 2000 році до 211,654.4 млн голів у 2018 році. Лідерами утримання поголів'я птиці є Вінницька, Київська, Черкаська, Дніпропетровська і Львівська області, де розташовані найбільші птахофабрики [31].

У той же час, велика рогата худоба втратила свою популярність, поголів'я зменшилося на 64,6%, або від 9,423.7 млн голів у 2000 році до 3,332.9 млн голів. Найбільш значні обсяги утримання великої рогатої худоби в 2018 році були зафіксовані у Вінницькій, Полтавській, Хмельницькій, Житомирській і Харківській областях, де концентрувалося 32,1% від загального поголів'я великої рогатої худоби.

Щодо свиней, їх поголів'я зменшилося на 21,3%, або від 7,652.3 млн голів до 6,025.3 млн голів. Варто зауважити, що спостерігався певний зріст поголів'я у 2010 році на 12,9% порівняно з 2005 роком. П'ятірка провідних областей утримання поголів'я свиней у 2018 році включала Київську, Донецьку, Львівську, Дніпропетровську і Черкаську, де розташовані великі свинокомплекси, що концентрували 34,4% поголів'я свиней. Серед провідних свиногосподарств у 2018 році були ПрАТ «АПКІнвест», СП ТАВ «Нива Переяславщини», ТзОВ «Гудвеллі», ТОВ «НВП Глобинський свинокомплекс» та ПАТ «Агропродсервіс» [32].

Якість сировини, що використовується у виробництві м'ясопродуктів, часто не відповідає високим стандартам, що впливає на кінцеву якість продукції. Недостатня увага до генетичного потенціалу тварин, умов їх утримання та годівлі знижує ефективність виробництва.

Виробництво м'яса має значний екологічний вплив, включаючи забруднення води та ґрунту, викиди парникових газів та утворення відходів. Невідповідність екологічним стандартам та відсутність ефективних заходів з охорони навколишнього середовища можуть призводити до штрафів та обмежень з боку регулюючих органів.

Недостатньо розвинена інфраструктура, зокрема логістичні мережі та зберігання продукції, створює додаткові труднощі для м'ясопереробних підприємств. Це особливо актуально для віддалених регіонів, де транспортні витрати можуть значно збільшувати вартість продукції.

Інвестування у новітні технології, такі як автоматизація виробничих процесів, використання робототехніки та впровадження систем управління якістю, може значно підвищити конкурентоспроможність українських м'ясопереробних підприємств. Це дозволить знизити виробничі витрати, підвищити якість продукції та забезпечити відповідність міжнародним стандартам.

Україна має значний потенціал для розширення експорту м'ясопродуктів на міжнародні ринки. Це вимагає активної співпраці з міжнародними партнерами, участі у міжнародних виставках та сертифікації продукції відповідно до вимог зарубіжних ринків. Особлива увага має бути приділена ринкам Європейського Союзу, Азії та Близького Сходу, де існує високий попит на якісну м'ясну продукцію.

Забезпечення високої якості сировини є ключовим фактором для успішного розвитку м'ясопереробної галузі. Це передбачає впровадження сучасних технологій у тваринництві, покращення генетичного потенціалу тварин, забезпечення належних умов утримання та годівлі. Державна

підтримка у вигляді субсидій та грантів може стимулювати розвиток цього сегменту.

Запровадження екологічно чистих технологій та систем управління відходами може значно зменшити негативний вплив м'ясопереробної галузі на навколишнє середовище. Використання відновлюваних джерел енергії, переробка відходів та зниження викидів парникових газів є важливими напрямками для розвитку.

М'ясопереробна галузь України має значний потенціал для розвитку, проте стикається з низкою проблем, які потребують системного вирішення. Впровадження новітніх технологій, підвищення якості сировини, розвиток інфраструктури та розширення експортних ринків є ключовими напрямками для підвищення конкурентоспроможності українських м'ясопереробних підприємств. Важливо також забезпечити відповідність екологічним стандартам та соціальну відповідальність бізнесу, що сприятиме стійкому розвитку галузі та збереженню довкілля. Залучення інвестицій та активна співпраця з міжнародними партнерами дозволить українським м'ясопереробним підприємствам зайняти провідні позиції на світовому ринку м'ясної продукції.

М'ясопереробна галузь України є стратегічно важливою складовою агропромислового комплексу країни, проте, незважаючи на значний потенціал, галузь стикається з численними викликами, що вимагають впровадження сучасних підходів та стратегій розвитку.

Структура продажів м'яса в 2022р. у грошовому вираженні представлена на рис. 2.1.

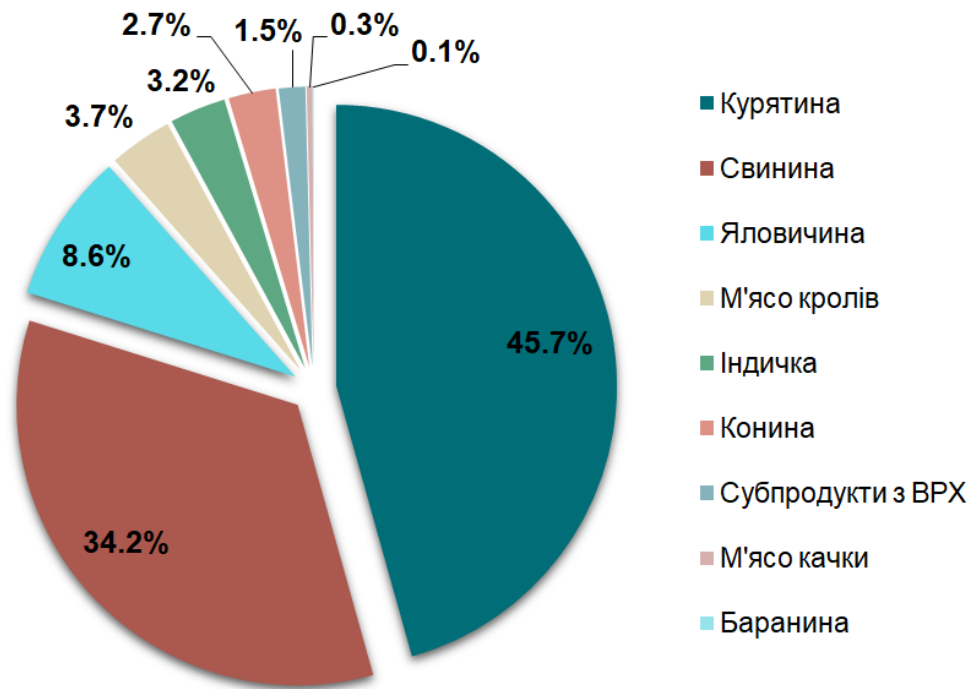

Рис. 2.1. Структура продажів м'яса в 2022р. у грошовому вираженні, %
Джерело:[32]

На початку 2020-х років український ринок м'яса проявляє певні тенденції та характеристики, які впливають на його розвиток та функціонування.

За даними Державної служби статистики України, виробництво м'яса та м'ясопродуктів в країні має тенденцію до зростання. Наприклад, у 2019 році загальний обсяг виробництва м'яса склав близько 3,9 мільйонів тонн, що на 4,7% більше, ніж у 2018 році. Основними видами м'яса, які виробляються в Україні, є свинина, яловичина та птиця. У 2019 році виробництво свинини зросло на 5,1% порівняно з попереднім роком, до 1,7 мільйона тонн. Виробництво яловичини також зросло на 4,3% до 649 тисяч тонн, а виробництво птиці збільшилося на 3,6% до 1,5 мільйона тонн.

Щодо споживання м'яса в Україні, за даними Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, у 2019 році середня кількість споживання м'яса на душу населення склала 51,5 кг на рік, що на 2,1% більше, ніж у 2018 році. Найбільше споживають свинину (28,2 кг на душу), за нею йде птиця (17,8 кг) і яловичина (5,5 кг) [33].

Україна також експортує м'ясо та м'ясопродукти. За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, у 2019 році вартість експорту м'яса та м'ясопродуктів зростає на 24,5% порівняно з попереднім роком, до 504,7 мільйонів доларів США. Основними країнами-партнерами є країни Європейського союзу, країни Близького та Далекого зарубіжжя [34].

На українському ринку м'яса також спостерігаються тенденції до модернізації виробництва та підвищення якості продукції. Зокрема, компанії активно впроваджують нові технології у галузі виробництва м'яса та м'ясопродуктів, що дозволяє підвищити ефективність виробництва та відповідність продукції міжнародним стандартам якості та безпеки. Одним з основних шляхів розвитку м'ясопереробної галузі є впровадження автоматизації у виробничі процеси. Автоматизація дозволяє знизити витрати на робочу силу, підвищити продуктивність та зменшити ймовірність помилок. Сучасні автоматизовані системи можуть виконувати різноманітні операції, починаючи від обробки сировини і закінчуючи пакуванням готової продукції.

Використання робототехніки у м'ясопереробці дозволяє підвищити точність виконання операцій та знизити рівень відходів. Роботи можуть виконувати різні завдання, такі як обвалювання м'яса, нарізання та пакування, що дозволяє підвищити ефективність виробництва та знизити витрати.

Запровадження систем управління якістю, таких як ISO 9001 та HACCP, є важливим кроком для забезпечення високих стандартів якості продукції. Це дозволяє підприємствам відповідати міжнародним стандартам, що сприяє розширенню експортних можливостей.

Для підвищення якості сировини важливо покращувати генетичний потенціал тварин. Це включає селекцію та розведення високопродуктивних порід, що дозволить підвищити якість м'яса та знизити витрати на утримання тварин.

Забезпечення належних умов утримання та годівлі тварин є ключовим фактором для підвищення якості сировини. Це включає забезпечення

комфортних умов утримання, збалансованого раціону та своєчасного ветеринарного обслуговування.

Впровадження ефективного ветеринарного контролю на всіх етапах виробництва дозволяє знизити ризики захворювань та підвищити безпечність продукції. Це включає регулярні огляди тварин, контроль за умовами утримання та дотриманням санітарних норм.

Розвиток логістичних мереж є важливим аспектом для забезпечення ефективного транспортування сировини та готової продукції. Це включає будівництво сучасних складів, логістичних центрів та покращення транспортної інфраструктури.

Запровадження сучасних технологій зберігання продукції, таких як холодильні установки та системи контролю за температурою, дозволяє зберігати якість продукції протягом тривалого часу. Це особливо важливо для забезпечення експорту та зниження втрат продукції.

Використання інформаційних технологій для управління логістичними процесами дозволяє оптимізувати маршрути транспортування, знижувати витрати на паливо та підвищувати ефективність логістики. Це включає впровадження систем GPS-моніторингу та програмного забезпечення для управління складськими запасами.

Запровадження екологічно чистих технологій у виробництво дозволяє знизити негативний вплив на навколишнє середовище. Це включає використання відновлюваних джерел енергії, переробку відходів та зниження викидів парникових газів.

Впровадження систем управління відходами дозволяє зменшити обсяги відходів та підвищити ефективність їх утилізації. Це включає сортування відходів, використання біогазових установок та технологій компостування.

Використання відновлюваних джерел енергії, таких як сонячні та вітрові установки, дозволяє знизити залежність від традиційних енергоресурсів та зменшити викиди парникових газів. Це сприяє сталому розвитку підприємств та зниженню їх екологічного впливу.

Створення безпечних та комфортних умов праці для працівників є важливим аспектом соціальної відповідальності підприємств. Це включає забезпечення належного рівня охорони праці, медичного обслуговування та соціальних гарантій для працівників.

Підприємства можуть сприяти розвитку місцевих громад шляхом створення робочих місць, підтримки місцевих ініціатив та інвестування у соціальну інфраструктуру. Це сприяє підвищенню рівня життя населення та зміцненню соціальної стабільності.

Запровадження освітніх програм та тренінгів для працівників дозволяє підвищити їх кваліфікацію та забезпечити відповідність сучасним вимогам виробництва. Це включає проведення курсів підвищення кваліфікації, участь у міжнародних конференціях та співпрацю з освітніми установами.

Запровадження сертифікації продукції відповідно до міжнародних стандартів дозволяє розширити експортні можливості та забезпечити відповідність вимогам зарубіжних ринків. Це включає сертифікацію за стандартами ISO, HACCP та іншими міжнародними нормами.

Активна участь у міжнародних виставках та ярмарках дозволяє презентувати продукцію українських м'ясопереробних підприємств на світовій арені, встановлювати нові ділові контакти та розширювати ринки збуту.

Розвиток співпраці з міжнародними партнерами дозволяє забезпечити обмін досвідом, технологіями та інвестиціями. Це сприяє підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств та зміцненню їх позицій на світовому ринку.

Запровадження державних програм підтримки, таких як субсидії та гранти, дозволяє стимулювати розвиток м'ясопереробної галузі. Це включає фінансування модернізації виробничих потужностей, впровадження новітніх технологій та розвиток інфраструктури.

Запровадження податкових пільг для підприємств м'ясопереробної галузі може стимулювати інвестиції та розвиток виробництва. Це включає зниження податкових ставок, податкові канікули та інші форми підтримки.

Державна підтримка програм професійного навчання та підвищення кваліфікації працівників дозволяє забезпечити відповідність сучасним вимогам виробництва та підвищити ефективність праці. Це включає співпрацю з освітніми установами, проведення тренінгів та курсів підвищення кваліфікації.

Розвиток м'ясопереробної галузі України потребує системного підходу та впровадження сучасних технологій, інновацій та стратегій.

Ринок ковбасних виробів України – це складний та динамічний сегмент харчової промисловості, який постійно зазнає впливу внутрішніх та зовнішніх чинників. Для розуміння сучасного стану та перспектив розвитку цього ринку необхідно провести ґрунтовний аналіз його основних аспектів.

Україна виробляє значні обсяги ковбасних виробів, задовольняючи внутрішні та експортні потреби. Виробництво зосереджене в основному на великих та середніх підприємствах, але є й невеликі сімейні виробники, що володіють своїми традиціями та рецептами.

Попит на ковбасні вироби в Україні є стійким, але він змінюється під впливом факторів, таких як економічна ситуація, демографічні та культурні чинники. Споживачі також все більше звертають увагу на якість та корисність продукції.

Ринок ковбасних виробів України є досить конкурентним. Крім внутрішніх виробників, на ринку присутні і імпортовані товари, що створює певний тиск на виробників з удосконалення якості та зниження цін.

Україна має відповідне законодавство щодо якості та безпеки харчових продуктів, включаючи ковбасні вироби. Проте, існують питання щодо його ефективності та виконання на практиці.

Україна має потенціал для розвитку експорту ковбасних виробів, зокрема до країн Європейського Союзу та країн СНД. Проте, для цього необхідно відповідати їх вимогам щодо якості та безпеки.

Перспективи розвитку ринку ковбасних виробів України:

1. Інновації та нові технології: впровадження новітніх технологій виробництва дозволить підприємствам підвищити якість та конкурентоспроможність своєї продукції.

2. Розширення асортименту: розробка нових видів ковбасних виробів, враховуючи сучасні тенденції споживачів, дозволить розширити ринок та залучити нових споживачів.

3. Експортні можливості: розвиток експорту ковбасних виробів є перспективним напрямком, який дозволить розширити аудиторію споживачів та збільшити обсяги виробництва.

4. Якість та безпека: забезпечення високої якості та безпеки продукції є ключовими аспектами для здобуття довіри споживачів та підвищення конкурентоспроможності на ринку.

5. Маркетинг та брендінг: вивчення та аналіз споживчого попиту дозволить підприємствам впроваджувати ефективні маркетингові стратегії та зміцнювати свій бренд на ринку.

Аналіз ринку ковбасних виробів України показує, що цей сегмент має великий потенціал для розвитку. Зростання споживчого попиту, можливості експорту та інноваційні технології створюють сприятливі умови для підвищення ефективності та конкурентоспроможності виробників ковбасних виробів в Україні. Однак, для досягнення успіху в цій галузі необхідно постійно вдосконалювати якість продукції, впроваджувати нові технології та враховувати потреби споживачів.

2.2. Техніко-економічна характеристика та перспективи розвитку ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» є сучасним виробничим підприємством, що впроваджує передові технології для виготовлення м'ясної продукції та ковбасних виробів. Компанія активно взаємодіє з національною асоціацією «Укрм'ясо», що сприяє підвищенню якості та конкурентоспроможності її продукції. Основний акціонер, німецька корпорація «OSI International Holding GmbH», забезпечує стабільне фінансування та передові виробничі технології [35, 36].

Історія підприємства бере свій початок у 1927 році, коли воно було засноване як птахопереробне підприємство. За десятиліття розвитку, підприємство еволюціонувало до сучасного м'ясокомбінату, що спеціалізується на переробці птиці, яєць, забої худоби, виробництві м'яса, ковбасних виробів та копченостей.

У 2000 році підприємство було реорганізовано, відокремившись від ВАТ «Вінницям'ясо» та заснувавши ВАТ «Козятинський птахокомбінат». У 2009 році назва була змінена на ПАТ «Козятинський м'ясокомбінат», а в 2019 році – на ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат».

На сьогоднішній день підприємство включає різноманітні виробничі підрозділи: цех забою та первинної переробки худоби, холодильні потужності, ділянку для обвалювання м'яса ВРХ та свиней, цех з виробництва м'ясних напівфабрикатів, ковбасний цех, виробничу лабораторію та інші допоміжні відділи. Юридична адреса компанії знаходиться у Вінницькій області, місті Козятин, на вулиці Довженка, 33.

Організаційна структура підприємства охоплює:

- адміністративний корпус;
- м'ясожировий цех;
- ковбасний цех;
- цех підготовки сировини (холодильне та обвалювальне відділення);

- виробничу лабораторію;
- матеріальний склад;
- транспортний цех;
- фірмовий магазин;
- цех з виготовлення м'ясних напівфабрикатів;
- технічну службу;
- господарську частину, виробничу пральню, їдальню;
- дільницю мийки тари.

ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» визначається як сучасне підприємство, що використовує передові технології у виробництві м'яса та ковбасних виробів. Підприємство активно бере участь у загальнодержавній асоціації «Укрм'ясо». Для забезпечення високої якості продукції воно впровадило систему безпеки харчових продуктів, сертифіковану відповідно до вимог ISO 22000:2005.

У 2014 році підприємство успішно впровадило та сертифікувало Систему екологічного менеджменту відповідно до міжнародного стандарту ISO 14001:2004, що свідчить про відповідальний підхід до виробництва та прагнення до зменшення екологічного впливу. Соціальна відповідальність є невід'ємною частиною стратегії підприємства, включаючи довгостроковий розвиток у гармонії з довкіллям та суспільством. Підприємство дотримується загальноприйнятих стандартів корпоративної соціальної відповідальності, гарантуючи дотримання прав людини, створення належного виробничого середовища, охорону навколишнього середовища та цілісність у бізнесі.

У 2018 році підприємство успішно пройшло ресертифікацію за Системою екологічного менеджменту згідно з вимогами Міжнародного Стандарту ISO 14001:2015, що свідчить про сталість зусиль у забезпеченні високих екологічних стандартів.

ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» продовжує вражати своїх споживачів та конкурентів активною роллю у галузі виробництва та бездоганною відповідальністю перед суспільством та довкіллям.

Підприємство, розташоване на площі 11,4 га з 46 спорудами, включає 6 споруд основного виробництва та 40 допоміжних. Важливі потужності включають м'ясожировий цех (забій та переробка худоби) з продуктивністю 60 тонн м'яса на зміну, холодильник на 400 тонн м'яса, ковбасний цех з продуктивністю 5 тонн ковбасних виробів на зміну.

ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» використовує сучасні виробничі технології, що дозволяють не тільки забезпечувати високоякісну продукцію, але й відповідати міжнародним стандартам якості та безпеки харчових продуктів. Ця стратегія забезпечує стабільне зростання підприємства та його конкурентоспроможність на ринку.

Одним із ключових аспектів діяльності комбінату є впровадження інноваційних технологій у всі етапи виробництва – від переробки сировини до пакування готової продукції. Такий підхід дозволяє значно підвищити ефективність виробничих процесів та зменшити витрати на виробництво.

ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» постійно вдосконалює свої виробничі процеси, впроваджуючи нові методи управління якістю та екологічної безпеки. Підприємство активно співпрацює з провідними науковими установами та лабораторіями, що дозволяє тримати високий рівень інновацій та впроваджувати новітні досягнення науки у виробничий процес.

Компанія також бере участь у міжнародних виставках та форумах, де представляє свою продукцію та обмінюється досвідом з іншими провідними виробниками м'ясних виробів. Це дозволяє підприємству не тільки стежити за останніми тенденціями ринку, але й активно впливати на їх формування.

Завдяки системному підходу до управління та високим стандартам якості, ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» не тільки зберігає свої позиції на внутрішньому ринку, але й успішно виходить на міжнародні ринки. Компанія активно розширює свої експортні можливості, постачаючи продукцію до країн Європи, Азії та інших регіонів.

Таким чином, ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» є яскравим прикладом успішного українського підприємства, що дотримується високих

стандартів якості, безпеки та соціальної відповідальності, активно впроваджуючи інновації та новітні технології у виробничий процес.

Основними замовниками продукції є приватні торгівельні підприємства Вінницької, Житомирської, Київської та Хмельницької областей. Підприємства цієї галузі часто стикаються зі значними фінансовими втратами, які сягають близько 70%. Це пов'язано з великим обсягом імпортованого м'яса та м'ясопродуктів через вільні економічні зони, що спричиняє високу конкуренцію на внутрішньому ринку. Імпортовані товари низької якості, що продаються за нижчими цінами, створюють значні труднощі для місцевих виробників.

Виробництво м'яса та м'ясопродуктів є вкрай матеріалоемним, де витрати на сировину та енергію становлять від 80% до 95% від загальних витрат. Найбільший внесок у структуру виробничих витрат складають саме ці компоненти. Високі закупівельні ціни на худобу та витрати на енергоносії значно впливають на остаточну вартість продукції.

Основними конкурентами в цій галузі є приватні підприємства, підприємці, комерційні структури та приватні м'ясопереробні цехи. Проблеми з реалізацією продукції також пов'язані з низькою платоспроможністю населення, що ускладнює ситуацію на ринку.

ТОВ “Козятинський м'ясокомбінат” продовжує інвестувати у нові технології та підвищувати стандарти якості, щоб відповідати вимогам сучасного ринку. Підприємство активно працює над зменшенням екологічного впливу та дотримується високих стандартів соціальної відповідальності, що включає забезпечення прав працівників, охорону навколишнього середовища та підтримку місцевих спільнот.

Таким чином, ТОВ “Козятинський м'ясокомбінат” є прикладом успішного підприємства, що адаптується до ринкових умов, впроваджує новітні технології та підтримує високу якість продукції, зберігаючи при цьому відповідальне ставлення до екології та суспільства.

2.3. Діагностика внутрішнього середовища, прибутковості та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Для аналізу обсягу випуску продукції в натуральному і вартісному вираженні складаємо таблицю 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз виробництва продукції ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1.Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах підприємства (ПП), тис. грн	465224,00	719340,00	254116,00	54,62
– у порівняних цінах (ППп), тис. грн	465224,00	567333,00	102109,00	21,95
2. Фактично вироблено продукції (ВП), тонн	5276	6434	1158	21,95

Джерело: складено автором

Дана таблиця відображає порівняльний аналіз ключових показників діяльності підприємства за попередній та звітний рік. Перш за все, слід звернути увагу на обсяг виробленої промислової продукції, який визначається як у діючих оптових цінах підприємства (ПП) та у порівняних цінах (ППп). У звітному році цей показник склав 719340 тис. грн у діючих оптових цінах підприємства, що на 54,62% (абсолютне відхилення - 254116 тис. грн) більше, ніж у попередньому році. У порівняних цінах цей показник також зрос на 21,95% (абсолютне відхилення - 102109 тис. грн).

Другий показник, фактично вироблена продукція, вимірюється у тонах. У звітному році цей показник склав 6434 тонн, що на 21,95% (абсолютне відхилення - 1158 тонн) більше, ніж у попередньому році.

Аналізуючи ці показники, можна зробити висновок, що підприємство показує позитивну динаміку у виробництві промислової продукції. Зростання обсягів виробництва та вартості продукції свідчить про успішність діяльності підприємства та його здатність ефективно використовувати ресурси.

Проте, слід також врахувати, що ці показники можуть бути вплинуті зовнішніми факторами, такими як зміни в ринкових умовах, попиті на продукцію, цінові та конкурентні тенденції. Тому для збереження позитивної динаміки необхідно постійно аналізувати ринкові умови та адаптувати стратегію виробництва відповідно до цих умов.

Для аналізу структури випуску продукції складемо таблицю 2.2.

Таблиця 2.2

Структура випуску продукції ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Найменування продукції	Фактично вироблено продукції, тонн		Структура, %		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік	тонн	%
Ковбасні вироби	183	210	3,47	3,26	27	-0,20
Напівфабрикати	1435,6	1878	27,21	29,19	442,4	1,98
Яловичина односортна	3513,2	4346	66,59	67,55	832,8	0,96
Свинина односортна	144,2	-	2,73	-	-144,2	-2,73
Усього	5276	6434	100	100	1158	×

Джерело: складено автором

За результатами аналізу таблиці 2.3 можна зробити висновок, що в попередньому та звітному роках структура виробництва підприємства характеризується значною питомою вагою яловичини односортної та напівфабрикатів.

Таблиця відображає обсяг виробленої продукції за видами на підприємстві за попередній та звітний рік, а також їх структурну динаміку.

Ковбасні вироби: обсяг виробництва зріс на 27 тон або 14,75% до 210 тон; структура виробництва зменшилась з 3,47% до 3,26%, що відповідає відхиленню в -0,20%.

Напівфабрикати: обсяг виробництва збільшився на 442,4 тони або 30,80% до 1878 тон; структура виробництва зросла з 27,21% до 29,19%, що відповідає відхиленню в 1,98%. Яловичина односортна: обсяг виробництва збільшився на 832,8 тони або 23,71% до 4346 тон; структура виробництва зросла з 66,59% до 67,55%, що відповідає відхиленню в 0,96%.

Свинина односортна: обсяг виробництва в звітному році відсутній, відхилення становить -144,2 тони або -2,73%. Усього загальний обсяг виробленої продукції зріс на 1158 тон або 21,95% до 6434 тон.

Аналізуючи ці дані, можна побачити, що підприємство показало загальний позитивний тенденцію у зростанні виробництва продукції. Найбільше зростання спостерігалось у виробництві напівфабрикатів та яловичини, що свідчить про успішну стратегію розвитку підприємства у цих сегментах ринку.

Після цього визначаємо, як вплинула зміна структури на відхилення обсягу випуску продукції. Для цього складемо аналітичну таблицю 2.3.

Таблиця 2.3

**Вплив структурних змін на відхилення обсягу випуску продукції
ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»**

Найменування продукції	Фактично вироблено продукції, Тонн		Структура, %		Оптова ціна тонн., тис. грн	Звітний рік за структурою попереднього року, тонн	Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік			тонн	тис. грн
1	2	3	4	5	6	7	8 (=3-7)	9 (=7·6)
Ковбасні вироби	183	210	3,47	3,26	77,94	223,17	-13,17	-1026,11
Напівфабрикати	1435,6	1878	27,21	29,19	105,48	1750,69	127,31	13428,97
Яловичина односортна	3513,2	4346	66,59	67,55	107,52	4284,29	61,71	6634,50
Свинина односортна	144,2	-	2,73	-	-	175,85	-175,85	-
Усього	5276	6434	100	100	-	6434,00	0	19037,37

Джерело: складено автором

За даними таблиці 2.3 видно, що структурні зміни у виробництві напівфабрикатів мали найбільший вплив на збільшення обсягу виробленої продукції у діючих цінах, сприяючи зростанню на 13428,97 тис. грн.

Ковбасні вироби: обсяг виробництва збільшився на 27 тон або 14,75% до 210 тон; структура виробництва зменшилась з 3,47% до 3,26%, що відповідає відхиленню в -0,20%.

Оптова ціна за тону зросла з 77,94 тис. грн до 223,17 тис. грн, що відповідає відхиленню в 145,23 тис. грн.

Напівфабрикати: обсяг виробництва збільшився на 442,4 тони або 30,80% до 1878 тон. Структура виробництва зросла з 27,21% до 29,19%, що відповідає відхиленню в 1,98%. Оптова ціна за тону зросла з 105,48 тис. грн до 1750,69 тис. грн, що відповідає відхиленню в 1645,21 тис. грн.

Яловичина односортна: обсяг виробництва збільшився на 832,8 тони або 23,71% до 4346 тон; структура виробництва зросла з 66,59% до 67,55%, що відповідає відхиленню в 0,96%. Оптова ціна за тону зросла з 107,52 тис. грн до 4284,29 тис. грн, що відповідає відхиленню в $4284,29 - 107,52 = 4176,77$ тис. грн.

Свинина односортна: обсяг виробництва в звітному році відсутній, відхилення становить -144,2 тони або -2,73%.

Усього загальний обсяг виробленої продукції зріс на 1158 тон або 21,95% до 6434 тон. Оптова вартість виробленої продукції зросла з 19037,37 тис. грн до 6434,00 тис. грн, що відповідає відхиленню в 0 тис. грн.

Аналіз витрат на виробництво за елементами витрат проводимо методом порівняння фактичної питомої ваги кожного елемента витрат на виробництво з питомою вагою в попередньому році. Складаємо аналітичну таблицю 2.4.

Таблиця 2.4

Структура витрат на виробництво продукції ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Елементи витрат	Абсолютне значення, тис. грн		Структура, %		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік	абсолютного значення	структури
1. Матеріальні витрати	373882	597159	81,52	85,58	223277	4,06
2. Витрати на оплату праці	27047	39293	5,90	5,63	12246	-0,27
3. Відрахування на соціальні заходи	5965	8203	1,30	1,18	2238	-0,12
4. Амортизація	6321	6916	1,38	0,99	595	-0,39
5. Інші операційні витрати	45420	46188	9,90	6,62	768	-3,28
Всього	458635	697759	100,00	100,00	239124	-

Джерело: складено автором

Результати аналізу структури витрат на виробництво з таблиці 2.4 вказують на значущий вплив матеріальних витрат як у попередньому, так і в звітному роках. Таблиця відображає динаміку витрат підприємства за різними категоріями протягом періоду від попереднього до звітного року. Загальна сума витрат зросла з 458635 тис. грн до 697759 тис. грн, що свідчить про збільшення витрат на 239124 тис. грн або на 52,12%.

Матеріальні витрати зросли з 373882 тис. грн до 597159 тис. грн, що є збільшенням на 59,68%. Це свідчить про істотне зростання обсягу закупівель матеріалів.

Витрати на оплату праці зросли з 27047 тис. грн до 39293 тис. грн, що становить збільшення на 12246 тис. грн або на 45,29%. Це може бути пов'язано зі збільшенням чисельності працівників або з підвищенням заробітних плат.

Відрахування на соціальні заходи зросли з 5965 тис. грн до 8203 тис. грн, що становить збільшення на 2238 тис. грн або на 37,52%. Це може бути зумовлено збільшенням обсягу соціальних програм або витрат на медичне страхування працівників.

Амортизація зросла з 6321 тис. грн до 6916 тис. грн, що є збільшенням на 595 тис. грн або на 9,41%. Це може свідчити про збільшення вартості основних засобів і обладнання.

Інші операційні витрати зросли з 45420 тис. грн до 46188 тис. грн, що становить збільшення на 768 тис. грн або на 1,69%. Це може бути пов'язано зі зростанням витрат на комунальні послуги, транспортні витрати тощо.

Загалом, збільшення витрат підприємства свідчить про його активний розвиток та збільшення обсягів діяльності, але вимагає уважного контролю над ефективністю витрат та оптимізації витратних статей.

В цілому, всі категорії витрат підвищились за обсягом у порівнянні з попереднім роком, при цьому структура витрат істотно змінилася, що може вказувати на зміни в стратегії підприємства, його діяльності та внутрішніх процесах.

Для аналізу виміру витрат на одну гривню виробленої продукції складаємо таблицю 2.5.

Таблиця 2.5

**Оцінка витрат на одну гривню виробленої продукції
ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»**

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1.Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах (без ПДВ і акцизного податку) (ПП), тис. грн	465224,00	719340,00	254116,00	54,62
2. Витрати на виробництво продукції (ВВ), тис. грн	458635,00	697759,00	239124,00	52,14
3. Витрати на 1 грн виробленої продукції, грн	0,9858	0,9700	-0,0158	-1,60

Джерело: складено автором

Згідно з даними таблиці 2.5 витрати на 1 грн виробленої продукції у звітному році виявили зниження на 1,58 копійки або на 1,60%, порівняно з попереднім роком. Аналізуючи наведені показники, можна відзначити декілька важливих тенденцій. По-перше, обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах зріс з 465224 тис. грн у попередньому році до 719340 тис. грн у звітному, що є позитивним сигналом і свідчить про зростання виробництва на підприємстві. Абсолютне відхилення складає 254116 тис. грн або 54,62%, що свідчить про значний ріст обсягів виробництва.

По-друге, витрати на виробництво продукції також зросли з 458635 тис. грн у попередньому році до 697759 тис. грн у звітному році. Це також є позитивним показником, адже зростання витрат може бути в результаті збільшення виробництва і розширення підприємства. Абсолютне відхилення складає 239124 тис. грн або 52,14%.

Нарешті, варто звернути увагу на третій показник – витрати на 1 грн виробленої продукції. Цей показник зменшився з 0,9858 грн у попередньому році до 0,9700 грн у звітному. Хоча зменшення невелике (-1,60%), воно може свідчити про певну оптимізацію витрат або ефективніші управлінські рішення на підприємстві. Таким чином, загальна тенденція показників свідчить про

позитивне зростання виробництва та витрат на підприємстві, що може бути результатом успішної стратегії управління та розвитку.

Для оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів складаємо таблицю 2.6.

Таблиця 2.6

**Показники ефективності використання сировини та матеріалів
ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»**

Показники	Попередній рік	Наступний рік	Відхилення		
			всього	у т. ч. за рахунок	
				МВ	МО
1. Обсяг виробленої промислової продукції у діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ та акцизу), тис. грн.	465 224	719 340	254 116	277 825	-23 709
2. Матеріальні витрати, тис. грн.	373 882	597 159	223 277	277 825	-
3. Матеріаловіддача, грн./грн.	1,2443	1,2046	-0,0397	-	-23 709
4. Матеріалоємність, грн./грн.	0,8037	0,8301	0,0265	-	-

Джерело: складено автором

Аналізуючи наведені показники, можна зробити декілька висновків.

По-перше, обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах зріс з 465224 тис. грн у попередньому році до 719340 тис. грн у наступному році. Це свідчить про позитивну динаміку у розвитку підприємства. Однак, варто звернути увагу на те, що збільшення обсягів виробництва було частково урівноважено зменшенням матеріальних витрат на 23709 тис. грн.

По-друге, вартість матеріальних витрат також зросла з 373882 тис. грн у попередньому році до 597159 тис. грн у наступному році. Це може бути пов'язано зі збільшенням обсягів виробництва або зі зростанням цін на матеріали. Матеріаловіддача зменшилася з 1,2443 грн./грн. до 1,2046 грн./грн., що може свідчити про більш ефективне використання матеріалів у виробництві.

По-третє, матеріалоємність продукції зросла з 0,8037 грн./грн. до 0,8301 грн./грн. Це може свідчити про збільшення витрат на матеріали на одиницю продукції, що може бути результатом зростання цін на матеріали або зміни в структурі виробництва. Отже, загальна тенденція показників свідчить про

певне зростання виробництва і витрат на підприємстві, але в той же час про певну оптимізацію використання матеріальних ресурсів.

Для аналізу ефективності використання оборотних засобів складаємо таблицю 2.7.

Таблиця 2.7

Показники оборотності оборотних коштів ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення
1. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ та акцизу), тис. грн.	504 760	736 970	232 210
2. Середній залишок оборотних засобів, тис. грн.	63 108	82 590	19 482
3. Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	8,00	8,92	0,925
4. Тривалість одного обороту оборотних засобів, днів	45,01	40,34	-4,665
5. Коефіцієнт закріплення оборотних засобів	0,13	0,11	-0,013

Джерело: складено автором

Аналізуючи наведені показники, можна зробити наступні висновки:

1. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах зросли з 504760 тис. грн у попередньому році до 736970 тис. грн у звітному році. Це свідчить про позитивну динаміку у продажах підприємства та його зростання.

2. Середній залишок оборотних засобів зросли з 63108 тис. грн у попередньому році до 82590 тис. грн у звітному році. Це може свідчити про збільшення запасів або інших оборотних засобів на підприємстві.

3. Коефіцієнт оборотності оборотних засобів зросли з 8,00 до 8,92. Це означає, що оборотні засоби підприємства використовувалися більш ефективно у звітному році.

4. Тривалість одного обороту оборотних засобів зменшилася з 45,01 днів до 40,34 днів. Це свідчить про швидше обертання оборотних засобів, що також може бути позитивним сигналом.

5. Коефіцієнт закріплення оборотних засобів зменшився з 0,13 до 0,11. Це може вказувати на більш ефективне управління оборотними засобами підприємства.

Отже, загальна тенденція показників свідчить про позитивне зростання обсягів реалізації продукції та ефективніше використання оборотних засобів на підприємстві.

Додатково проведемо факторний аналіз впливу ефективності використання оборотних коштів на обсяг реалізованої продукції підприємства (табл. 2.8).

Аналізуючи наведені показники, можна зробити наступні висновки:

1. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах зросли з 504760 тис. грн у попередньому році до 736970 тис. грн у наступному році. Це свідчить про позитивну динаміку у продажах підприємства та його зростання.

2. Середній залишок оборотних коштів зросли з 63108 тис. грн у попередньому році до 82590 тис. грн у наступному році. Це може свідчити про збільшення запасів або інших оборотних коштів на підприємстві.

Таблиця 2.8

Факторний аналіз впливу ефективності використання оборотних коштів на обсяг реалізованої продукції ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Показники	Попередній рік	Наступний рік	Відхилення		
			Всього	в тому числі за рахунок	
				МЗ	Мвід
1. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ та акцизного збору), тис. грн.	504 760	736 970	232 210	155 825	76 385
2. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн.	63 108	82 590	19 482	155 825	-
3. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	8,00	8,92	0,9249	-	76 385

Джерело: складено автором

3. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів зріс з 8,00 до 8,92. Це означає, що оборотні кошти підприємства використовувалися більш ефективно у наступному році.

4. За рахунок матеріальних засобів (МЗ) обсяг реалізації збільшився на 155825 тис. грн, що може свідчити про розвиток виробництва та впровадження нових технологій.

5. За рахунок матеріально-витратних видатків (Мвід) обсяг реалізації збільшився на 76385 тис. грн, що може свідчити про оптимізацію виробничих процесів та управління витратами.

Загальна тенденція показників свідчить про позитивне зростання обсягів реалізації продукції та ефективніше використання оборотних коштів на підприємстві.

Для аналізу рівня і динаміки фінансових результатів використовуємо дані форми № 2 «Звіт про фінансові результати» і наводимо їх у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Аналіз фінансових результатів ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Найменування статей	Абсолютне значення, тис. грн		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	абсолют- не	віднос- не
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	504760	736970	232210	46,00
Собівартість реалізованої продукції	419951	644225	224274	53,40
Валовий прибуток (збиток)	84809	92745	7936	9,36
Інші операційні доходи	2524	3798	1274	50,48
Адміністративні витрати	25867	29099	3232	12,49
Витрати на збут	8452	9516	1064	12,59
Інші операційні витрати	4153	5493	1340	32,27
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток або збиток)	48861	52435	3574	7,31
Інші доходи	1690	508	-1182	-69,94
Інші витрати	28	33	5	17,86
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток або збиток)	50523	52910	2387	4,72
Чистий фінансовий результат (прибуток або збиток)	41323	43193	1870	4,53

Джерело: складено автором

За даними таблиці 2.9, діяльність підприємства у звітному році залишається прибутковою.

За попередній рік обсяг реалізованої продукції зріс на 232210 тис. грн, або на 46,00%, що свідчить про позитивну динаміку у продажах. Собівартість реалізованої продукції збільшилася на 224274 тис. грн, або на 53,40%, що

може свідчити про зростання витрат на виробництво. На фоні цього валовий прибуток збільшився на 7936 тис. грн, або на 9,36%.

Інші операційні доходи зросли на 1274 тис. грн, або на 50,48%, що може бути наслідком підвищення інших джерел доходів підприємства. Адміністративні витрати зросли на 3232 тис. грн, або на 12,49%, що може свідчити про зростання витрат на управління підприємством.

Фінансовий результат від операційної діяльності зросли на 3574 тис. грн, або на 7,31%, що свідчить про позитивну динаміку у фінансовому результаті. Інші доходи зменшилися на 1182 тис. грн, або на 69,94%, що може бути пов'язано зі зменшенням інших джерел доходів.

Чистий фінансовий результат зросли на 1870 тис. грн, або на 4,53%, що свідчить про позитивну динаміку у чистому фінансовому результаті. Оглядаючи всі ці показники, можна сказати, що підприємство показало позитивну динаміку у більшості показників, що свідчить про його стабільність та ефективність у фінансовому плануванні.

Розрахунок коефіцієнтів рентабельності зводимо в таблицю 2.10.

Таблиця 2.10

Показники рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
Рентабельність виробництва, %	28,16	24,76	-3,40
Рентабельність продукції, %	10,66	7,62	-3,04
Рентабельність продажів, %	8,19	5,86	-2,33

Джерело: складено автором

За попередній рік рентабельність виробництва складала 28,16%, а в звітному році цей показник знизився до 24,76%, що відображає погіршення ефективності у виробництві на 3,40%. Рентабельність продукції також зменшилася з 10,66% до 7,62%, що відповідає падінню на 3,04%. Рентабельність продажів знизилася з 8,19% до 5,86%, що означає втрату 2,33% в цьому показнику.

Ці показники свідчать про те, що підприємство стало менш ефективним у виробництві та реалізації продукції у звітному році порівняно з попереднім.

Для аналізу структури капіталу підприємства статті балансу групуємо за розділами. Для цього складаємо аналітичну таблицю 2.11.

Таблиця 2.11

Структура балансу ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Стаття балансу	Абсолютні величини		Структура		Відхилення		
					Абсолютної величини		У структурі
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	абсолютне	відносне	
Попередній рік							
АКТИВ							
1. Необоротні активи	79026	91505	55,80	58,99	12479,00	15,79	3,18
2. Оборотні активи	62590	63625	44,20	41,01	1035,00	1,65	-3,18
Баланс	141616	155130	100,00	100,00	13514,00	9,54	0,00
ПАСИВ							
1. Власний капітал	134643	145723	95,08	93,94	11080,00	8,23	-1,14
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1100	156	0,78	0,10	-944,00	-85,82	-0,68
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	5873	9251	4,15	5,96	3378,00	57,52	1,82
Баланс	141616	155130	100,00	100,00	13514,00	9,54	0,00
Звітний рік							
АКТИВ							
1. Необоротні активи	92500	96822	59,25	48,81	4322,00	4,67	-10,44
2. Оборотні активи	63625	101554	40,75	51,19	37929,00	59,61	10,44
Баланс	156125	198376	100,00	100,00	42251,00	27,06	0,00
ПАСИВ							
1. Власний капітал	146718	185672	93,97	93,60	38954,00	26,55	-0,38
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	156	318	0,10	0,16	162,00	103,85	0,06
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	9251	12386	5,93	6,24	3135,00	33,89	0,32
Баланс	156125	198376	100,00	100,00	42251,00	27,06	0,00

Джерело: складено автором

Аналізуючи дані балансу підприємства за попередній і звітний роки, можна визначити деякі ключові тенденції та відхилення:

1. Необоротні активи:

– за звітний рік необоротні активи зросли на 15,79% відносно попереднього року, що може свідчити про розвиток підприємства та його збільшення обсягу виробництва або розширення активів;

– відсоткове співвідношення необоротних активів до загальних активів збільшилося на 3,18%, що може вказувати на зміну стратегії управління активами.

2. Оборотні активи:

– оборотні активи за звітний рік зросли на 1,65% абсолютно і на 3,18% відносно попереднього року. Це може свідчити про збільшення обсягів обороту або інтенсифікацію виробництва;

– частка оборотних активів у структурі активів збільшилася на 10,44%, що може вказувати на збільшення ризику та нестабільність в управлінні.

3. Власний капітал:

– власний капітал за звітний рік зрос на 8,23% абсолютно і на 1,14% відносно попереднього року. Це може свідчити про підвищення фінансової стійкості підприємства;

– однак, частка власного капіталу у структурі пасиву зменшилася на 1,14%, що може вказувати на зростання залежності підприємства від сторонніх джерел фінансування.

4. Довгострокові та поточні зобов'язання:

– довгострокові зобов'язання зменшилися на 85,82% абсолютно та на 0,68% відносно попереднього року, що може свідчити про зменшення обсягів позичкових зобов'язань;

– поточні зобов'язання зросли на 57,52% абсолютно та на 1,82% відносно попереднього року.

Аналіз цих показників дозволяє зробити висновок про загальну фінансову стійкість та ефективність управління підприємством.

Для аналізу складу та структури безпосередньо оборотних активів підприємства складемо таблицю 2.12.

Таблиця 2.12

Аналіз складу та структури оборотних активів ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Показники	Абсолютне значення		Структура		Відхилення		
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	Абсолютного значення		у структурі
					абсолютне	відносне	
1	2	3	4	5	6	7	8
Попередній рік							
Оборотні активи	62590	63625	44,20	41,01	1035,00	1,65	-3,18
2.1. Запаси	41333	45422	66,04	71,39	4089,00	9,89	5,35
2.4. Поточна дебіторська заборгованість	10978	10539	17,54	16,56	-439,00	-4,00	-0,98
2.6. Грошові кошти та їх еквіваленти	10175	7614	16,26	11,97	-2561,00	-25,17	-4,29
2.7. Витрати майбутніх періодів	33	41	0,05	0,06	8,00	24,24	0,01
2.8. Інші оборотні активи	12	9	0,02	0,01	-3,00	-25,00	-0,01
Звітний рік							
Оборотні активи	63625	101554	40,75	51,19	37929	59,61	10,44
2.1. Запаси	45422	57936	71,39	57,05	12514	27,55	-14,34
2.4. Поточна дебіторська заборгованість	10539	20323	16,56	20,01	9784	92,84	3,45
2.6. Грошові кошти та їх еквіваленти	7614	22786	11,97	22,44	15172	199,26	10,47
2.7. Витрати майбутніх періодів	41	448	0,06	0,44	407	992,68	0,38
2.8. Інші оборотні активи	9	61	0,01	0,06	52	577,78	0,05

Джерело: складено автором

Аналізуючи дані про оборотні активи підприємства за попередній і звітний роки, можна виявити кілька важливих тенденцій.

Запаси: за звітний рік оборотні активи зросли на 37929 тис. грн або на 59,61%, досягнувши 101554 тис. грн. Це свідчить про збільшення обсягу запасів, що може бути пов'язане з розширенням виробництва або підготовкою до збільшення обсягу продажів. Частка запасів в структурі оборотних активів

зменшилася на 14,34%, що може вказувати на більш ефективне управління запасами або зміни в стратегії управління запасами.

Поточна дебіторська заборгованість: поточна дебіторська заборгованість зросла на 9784 тис. грн або на 92,84%, досягнувши 20323 тис. грн. Це може свідчити про збільшення обсягу кредиторської заборгованості перед підприємством. Частка поточної дебіторської заборгованості в структурі оборотних активів зросла на 3,45%, що може вказувати на збільшення важливості цього елемента в структурі активів підприємства.

Грошові кошти та їх еквіваленти: грошові кошти та їх еквіваленти зросли на 15172 тис. грн або на 199,26%, досягнувши 22786 тис. грн. Це може бути наслідком збільшення ліквідності підприємства або накопичення коштів для подальших інвестицій або витрат. Частка грошових коштів та їх еквівалентів в структурі оборотних активів зросла на 10,47%, що може вказувати на збільшення значення цього активу для підприємства.

Загалом, аналіз показує, що підприємство збільшило обсяг оборотних активів, але зростання було нерівномірним для окремих складових. Важливо підкреслити, що збільшення обсягу запасів та поточної дебіторської заборгованості може потребувати додаткової уваги до управління оборотними активами для забезпечення їх ефективного використання і підтримки фінансової стійкості підприємства.

Після цього наведемо основні техніко-економічні показники підприємства ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Показник	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, т	9050	9050	0	0
2. Фактично вироблено продукції, тон	5276	6434	1158,00	21,95
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,58	0,71	0,13	-
4. Обсяг виробленої продукції (без ПДВ і АЗ): - у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	465224	719340	254116,00	54,62
- у порівнянних цінах, тис. грн	465224	567333	102109,00	21,95
5. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	504760	736970	232210,00	46,00
6. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн	83639,5	91832	8192,50	9,80
7. Фондовіддача, грн/грн	5,562	6,178	0,62	11,07
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	63107,5	82589,5	19482,00	30,87
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	8,00	8,92	0,92	11,56
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	269	284	15,00	5,58
11. Продуктивність праці, тис. грн /особу	1729,46	1997,65	268,19	15,51
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	458635	697759	239124,00	52,14
- матеріальні витрати	373882	597159	223277,00	59,72
- витрати на оплату праці	27047	39293	12246,00	45,28
- відрахування на соціальні заходи	5965	8203	2238,00	37,52
- амортизація	6321	6916	595,00	9,41
- інші операційні витрати	45420	46188	768,00	1,69
13. Витрати на 1 гривню продукції, грн	0,986	0,970	-0,02	-1,61
14. Матеріалоемність, грн	0,804	0,830	0,03	3,30
15. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	458423	688333	229910,00	50,15
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	48861	52435	3574,00	7,31
17. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	41323	43193	1870,00	4,53
18. Рентабельність капіталу, %	28,16	24,76	-3,40	x
19. Рентабельність продукції, %	9,01	6,28	-2,74	x

Джерело: складено автором

Збільшення обсягу виробництва та реалізації продукції сприяло поліпшенню показників ефективності ресурсного використання підприємства.

Фондовіддача, яка зросла на 11,07%, досягла приросту у 0,6156 гривні, вказуючи на оптимальне використання основних виробничих фондів. Зменшення фондоємності на 1,79 копійок на 1 гривню випуску продукції також свідчить про ефективність у використанні капіталу.

Збільшення обсягу реалізованої продукції на 46,00% та середнього залишку оборотних коштів на 30,87% підтверджує зростання оборотності коштів на 11,57%, вказуючи на ефективне управління оборотними активами та зниження потреби в фінансових ресурсах. Згідно з розрахунками, матеріалоємність зросла, що призвело до збільшення матеріальних витрат на 59,72% та вказує на потребу в оптимізації використання матеріальних ресурсів.

Наслідком збільшення обсягів виробництва є збільшення чисельності штатних працівників та підвищення продуктивності праці. Проте, тенденція зростання середньорічної заробітної плати вища за темпи зростання продуктивності праці призводить до збільшення собівартості продукції. За звітний період витрати на 1 гривню виробленої продукції зменшились на 1,58 копійки або 1,60%, вказуючи на позитивні зрушення в раціональному використанні ресурсів.

У цілому, не дивлячись на позитивні аспекти, слід акцентувати увагу на ефективному використанні матеріальних ресурсів та раціональному управлінні трудовим потенціалом для досягнення більш високої продуктивності та зниження собівартості продукції. Діяльність підприємства як у попередньому, так і у звітному році, є прибутковою. У звітному році прибуток збільшився на 1870 тисяч гривень (або 4,53%), досягаючи 43,19 млн. гривень. Це зумовлено переважно значним зростанням чистого доходу від реалізації продукції на 232210 тисяч гривень (або 46,00%) та валового прибутку на 7936 тисяч гривень (або 9,36%). Це сталося незважаючи на зростання собівартості реалізованої продукції на 53,40% у порівнянні з попереднім роком, що є негативним фактором для підприємства.

Подальше збільшення собівартості разом із зростанням адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат (згідно даних таблиці 6.1), на 12,49%, 12,59% та 32,27% відповідно, призвело до підвищення повної собівартості реалізованої продукції на 50,15% (або 229910 тисяч гривень), що є негативним фактором для підприємства. Проте сума валового прибутку та інших операційних доходів компенсувала збитки від інших операційних витрат (адміністративні витрати, витрати на збут, інші витрати). У звітному році ця сума становила 44108 тисяч гривень, на 5636 тисяч гривень більше, ніж у попередньому році. Прибуток від операційної діяльності також зростає на 3574 тисяч гривень (або 7,31%), досягаючи 52435 тисяч гривень.

Отримані дані дають підставу для загальної позитивної оцінки зміни фінансових результатів діяльності підприємства. Рентабельність продукції зменшилась на 2,74% у звітному році, що може бути пов'язано зі зростанням собівартості реалізованої продукції на 224274 тисяч гривень (або 53,40%) у звітному році. Зниження рентабельності капіталу у звітному році на 3,40%, згідно з даними таблиці 6.2, свідчить про неефективне використання основних засобів підприємства. Також слід відзначити зменшення рентабельності продажів на 2,33% у звітному році порівняно з попереднім, що є несприятливою тенденцією і може свідчити про зниження попиту на продукцію підприємства та неефективність підприємницької діяльності.

Отже, операційна діяльність підприємства виявляється збитковою, оскільки з кожної гривні проданої продукції у звітному році підприємство отримало операційний збиток на суму 0,0819 гривні, що на 0,0223 гривні більше, ніж у попередньому році.

Висновки до розділу 2

У сучасних умовах ефективного управління підприємством у м'ясопереробній галузі вимагає постійного моніторингу та діагностики його фінансового стану, прибутковості та рентабельності. Одним із важливих гравців у цій галузі України є ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат», який варто розглядати як об'єкт дослідження з метою з'ясування та аналізу його сучасного стану та перспектив.

За допомогою аналізу фінансових показників ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» можна здійснити комплексну оцінку ефективності його діяльності. Відомості про прибуток, обсяги виробництва, рентабельність, витрати та інші показники допоможуть зрозуміти, наскільки підприємство успішно функціонує на ринку та які перспективи розвитку в нього є.

Згідно з аналізом, проведеним на основі наданих даних, можна зробити кілька висновків. По-перше, збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції на ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» свідчить про його позитивну динаміку. Це може бути наслідком впровадження нових технологій, покращення якості продукції та розширення асортименту.

Друге важливе спостереження стосується фінансових показників. Згідно з даними, прибуток ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» збільшився, що є позитивним сигналом для підприємства. Проте, варто звернути увагу на зростання собівартості реалізованої продукції, що може свідчити про підвищення витрат на виробництво або неефективне управління ресурсами.

Третє, що варто відзначити, це перспективи м'ясопереробної галузі України. Попит на м'ясну продукцію в країні залишається стабільним, але конкуренція у цьому сегменті велика. Щоб залишатися конкурентоспроможним, підприємствам, зокрема ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат», важливо постійно вдосконалювати технології, вдосконалювати виробничі процеси та розширювати асортимент продукції.

У цілому, не дивлячись на певні позитивні тенденції, ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» повинно продовжувати працювати над

підвищенням ефективності своєї діяльності, вдосконалювати виробничі процеси та управлінську стратегію для забезпечення стійкого розвитку в умовах конкурентної м'ясопереробної галузі.

РОЗДІЛ 3

ОБГРУНТУВАННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ПРИСКОРЕННЯ ОБІГУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

3.1 Техніко-економічне обґрунтування доцільності впровадження проекту

Проект виробництва нової ковбаси «Мигдальна сирокочена» є доцільним з кількох причин. По-перше, продукт є інноваційним. Ковбаса «Мигдальна сирокочена» представляє собою інноваційну комбінацію смаків та текстур. Використання мигдалю як інгредієнту додає унікальний смак та аромат, що відрізняє цей продукт від інших на ринку.

По-друге, у світі зростає попит на здорові продукти. Сучасні споживачі все більше звертають увагу на здорове харчування та віддають перевагу продуктам з натуральних інгредієнтів. Мигдаль, який є складовою цієї ковбаси, відомий своїми корисними властивостями, що робить цей продукт привабливим для широкого кола споживачів.

З іншого боку, як було визначено нами, ключовим резервом підвищення прибутковості підприємства є розширення асортименту – впровадження нового продукту дозволить розширити асортимент виробництва компанії, що може привести до збільшення споживчого попиту та розширення клієнтської бази. Унікальність і смакові якості «Мигдальної сирокоченої» ковбаси може стати ключовою конкурентною перевагою на ринку, дозволяючи залучати нових клієнтів та зберігати існуючих.

З урахуванням попиту на здорові продукти та інноваційність «Мигдальної сирокоченої» ковбаси, проект має потенціал забезпечити стабільний прибуток для компанії в середньостроковій та довгостроковій перспективі.

Отже, враховуючи інноваційність, попит, розширення асортименту, конкурентні переваги та потенційну прибутковість, виробництво ковбаси «Мигдальна сирокочена» видається доцільним та перспективним проектом

для впровадження.

3.2. Розрахунок ефективності впровадження проекту

Визначимо повну собівартість 1 т продукту «Мигдальна сирокочена» за статтями калькуляції.

Сировина й основні матеріали

Нормативна рецептура продукту «Мигдальна сирокочена» представлена у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Розрахунок вартості сировини й основних матеріалів на виробництво 1т ковбаси

Найменування сировини	Витрати на 1т, кг	Ціна 1 од. сировини, грн	Вартість сировини, грн/т
Яловичина жилована вищого сорту	280	288	80640
Свинина жилована нежирна	520	216	112320
Шпик хребтовий	150	90	13500
Сіль кухонна харчова	35	48	1680
Нітрит натрію	0,1	1080	108
Декстроза	2	900	1800
Перець чорний мелений	1,5	576	864
Перець духмянний мелений	7,5	660	4950
Волоський горіх	20	525	10500
УСЬОГО	x	x	226362
2. Транспортно-заготівельні витрати на сировину – 2%	x	x	4527,24
УСЬОГО ВИТРАТИ НА СИРОВИНУ	x	x	230889,24

Джерело: складено автором

Витрати за статтею «Сировина й основні матеріали» з урахуванням транспортно-заготівельних витрат складуть: 230889,24 грн.

Тара й упакування

Таблиця 3.2

Розрахунок вартості даної статті калькуляції

Вид матеріалу	Норма витрат на 1 т, м ²	Ціна за одиницю, грн	Вартість, грн/т
Оболонка	350	38	13300
Усього			13300

Джерело: складено автором

Паливо й енергія на технологічні цілі

Таблиця 3.3

Розрахунок статті калькуляції «Паливо й енергія на технологічні цілі»

Вид матеріалу	Норма витрат на 1 т	Ціна за одиницю, грн.	Вартість, грн.
Електроенергія, кВт	13,4	8,2	109,88
Вода, м ³	4,5	22,3	100,35
Водовідведення, м ³	4,5	25,4	114,3
Пара, т	0,6	48	28,8
Холод, Дж	328	36	11808
Газ, м ³	18	12	216
Усього	x	x	12377,33

Джерело: складено автором

Заробітна плата основних виробничих робітників

Фонд робочого часу на 2024 рік складає 1960 годин. Виробнича потужність підприємства складає 9050,00 т/рік. Поточну лінію з виробництва ковбаси обслуговують 5 робітників 4-го розряду. Годинна тарифна ставка робітника 5-го розряду – 92,5 грн / год.

Визначимо норму часу на виробництво 1 тони ковбас:

$$Нч = 2080 \text{ год.} / 9050,00 \text{ т} = 0,217 \text{ год.} / \text{т}$$

Розцінка за 1 тону продукції з урахуванням тарифної ставки на 2024 р. складе:

$$\begin{aligned} \text{Розцінка} &= 0,217 \text{ год.} / \text{т} * 120,5 \text{ грн} / \text{год.} * 5 \text{ роб.} * 1,22 * 1,15 = \\ &= 183,07 \text{ грн} / \text{т} \end{aligned}$$

Відрахування на соціальні заходи на заробітну плату працівників, які працюють на виробничій лінії (ЄСВ)

Єдиний соціальний внесок складає 22% від фонду заробітної плати та на 1 т продукції складе:

$$\text{ЄСВ} = 183,07 \text{ грн} / \text{т} * 0,22 = 40,28 \text{ грн} / \text{т}$$

Витрати на збут

Витрати, пов'язані зі збутом нової продукції плануються в розмірі 2% від

виробничої собівартості й складуть:

$$V_{\text{збут}} = 256789,92 \text{ грн} * 0,02 = 5135,80 \text{ грн} / \text{т}$$

Відсотки за кредитом

Для розрахунку суми відсотків за кредитом спочатку визначимо потребу проєкту у кредитних коштах:

$$\Delta K_{\text{р.к}} = 104770,29 \text{ тис. грн} / 4 \text{ обороти} = 26192,57 \text{ тис. грн}$$

Визначимо суму відсотків за кредитом, яка включається до складу собівартості виробленої продукції.

Розрахунок суми відсотків за кредитом наведено у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Розрахунок потоку платежів за кредитом

Показник	Роки			Сума, тис. грн
	0	1	2	
Сума кредиту, тис. грн		26192,57	23740,71	
Виплата тіла кредиту, тис. грн		2451,86	23740,71	
Непогашений залишок, тис. грн	26192,57	0		
Відсоток за кредит, тис. грн		6548,14	5935,18	12483,32
Щорічні платежі за кредитом з виплатою відсотку на непогашений залишок, тис. грн		9000	29675,89	38675,89

Джерело: складено автором

Калькулювання витрат на одиницю продукції та розрахунок повної собівартості за проєктом

У таблиці 3.5 представлена калькуляція витрат на 1т продукту «Мигдальна сирокочена» і розрахунок витрат на виробництво всього додаткового обсягу продукції (повна собівартість додаткового обсягу виробництва).

Таблиця 3.5

**Калькуляція витрат на виробництво та реалізацію продукту
«Мигдальна сирокочена» та розрахунок повної собівартості за
проєктом**

№ з/п	Найменування калькуляційних витрат	Витрати на 1 тону, грн	Витрати на весь обсяг додаткової продукції, тис. грн
1	Вартість сировини й основних матеріалів з урахуванням транспортних витрат	230889,24	92355,70
2	Тара, упакування й допоміжні матеріали	13300,00	5320,00
3	Паливо й електроенергія на технологічні цілі	12377,33	4950,93
	Матеріальні витрати всього	256566,57	102626,63
4	Основна й додаткова заробітна плата виробничих робітників	183,07	73,23
5	Відрахування на соціальні заходи	40,28	16,11
	Виробнича собівартість	256789,92	102715,97
6	Витрати на збут	5135,80	2054,32
	Повна собівартість	261925,72	104770,29
7	Відсотки за кредитом	13096,29	6548,14
	Повна собівартість з відсотками за кредитом	275022,00	111318,43
	Оптова ціна 1 одиниці додаткової продукції, тис. грн.		297,02

Джерело: складено автором

Визначимо оптову ціну одиниці продукції без ПДВ:

$$\text{Оптова ціна 1т} = 275,02 \text{ тис. грн} * 1,08 = 297,02 \text{ тис. грн.}$$

Розрахунок грошових потоків від проєкту

Визначимо величину інвестицій у проєкт (відтік коштів), які будуть спрямовані на поповнення оборотних коштів підприємства:

$$\Delta \text{Об.К} = 104770,29 \text{ тис. грн.} / 4 \text{ об.} = 26192,57 \text{ тис. грн.}$$

Для розрахунку формування грошового потоку від інвестиційної діяльності складемо таблицю 3.6.

Таблиця 3.6

**Формування операційного грошового потоку від проєкту
(приплив коштів), тис. грн**

Склад грошового потоку	Період реалізації проєкту, роки	
	1	2
<i>Зміна поточних витрат, у т. ч.:</i>		
Матеріальні витрати всього	102626,63	102626,63
в тому числі		
<i>Зміна витрат на сировину</i>	92355,70	92355,70
<i>Зміна витрат на тару та допоміжні матеріали</i>	5320,00	5320,00
<i>Зміна витрат на енергоресурси</i>	4950,93	4950,93
Зміна витрат на оплату праці	73,23	73,23
Зміна єдиного соціального внеску	16,11	16,11
Зміни амортизації	0,00	0,00
Зміна інших витрат усього	2054,32	2054,32
Усього Збільшення поточних витрат	104770,29	104770,29
Обсяг виробленої продукції, т	400,00	400,00
Ціна одиниці продукції, тис. грн	297,02	297,02
Збільшення суми чистого доходу	118809,50	118809,50
Збільшення прибутку до оподаткування	14039,22	14039,22
Збільшення податку на прибуток	2527,06	2527,06
Збільшення чистого прибутку	11512,16	11512,16
Амортизаційні відрахування від проєкту	0,00	0,00
Грошовий потік від проєкту	11512,16	11512,16

Джерело: складено автором

$$\Delta \text{ОВ (Чистий дохід)} = 400 \text{ т} * 297,02 \text{ тис. грн} = 118809,50 \text{ грн}$$

Оцінка економічної ефективності інноваційного проєкту з виробництва нового продукту

Виробництво нового призведе збільшення собівартості продукції на 104770,29 тис. грн, тому потребує додаткового інвестування в оборотні кошти 26192,57 тис. грн.

За результатами розрахунків, наведених в таблиці 3.7, річний приріст

чистого прибутку за рахунок виробництва та реалізації додаткового обсягу продукції складе 8727,54 тис. грн. У зв'язку з тим, що амортизація на додатковий обсяг продукції не нараховується, грошовий потік дорівнює чистому прибутку.

В таблиці 3.7 представлена оцінка економічної ефективності проєкту з впровадження нового продукту.

Таблиця 3.7

**Розрахунок показників економічної ефективності проєкту
з виробництва нового продукту**

Показники	Період реалізації проєкту, роки					Усього
	0	1	2	3	4	
ІС, сума інвестованих у проєкт коштів, тис. грн	26192,6					26192,6
ЧІ, чиста (приведена) вартість інвестованих у проєкт коштів, тис. грн	1,0					
Грошовий потік від проєкту, тис. грн		11512,2	11512,2	11512,2	11512,2	46048,6
Коефіцієнт дисконтування	25,0					
Дисконтований грошовий потік у році, тис. грн	1,0	0,800	0,640	0,512	0,410	
Дисконтований грошовий потік наростаючим підсумком, тис. грн	-26192,6	9209,7	7367,8	5894,2	4715,4	994,5
Приріст дисконтованого чистого прибутку від проєкту, тис. грн	-26192,6	-16982,8	-9615,1	-3720,8	994,5	
Чистий дохід (ЧД), тис. грн						27187,1
Чистий приведений дохід (NPV), тис. грн						994,5
Внутрішня норма доходності (IRR),%	Функція ВСД з Excel					27%
Індекс доходності (ІД)						1,04
Період окупності (ПО), роки						2,28
Період окупності з врахуванням дисконтування (ПОдис.), років						3,79

Джерело: складено автором

Ефективність запропонованого заходу з впровадження нового продукту характеризують наступні результати оцінки:

- 1) чистий приведений дохід від проєкту (NPV) становить 994,5 тис. грн;
- 2) внутрішня норма прибутковості (IRR) становить 27 %, що перевищує середньозважену вартість капіталу (25%);
- 3) індекс доходності дорівнює 1,04;
- 4) інвестиційні кошти для виробництва додаткового обсягу нового продукту окупляться: без врахування дисконтування за 2,28 років та з урахуванням дисконтування – за 3,79 року;
- 5) інвестиції в проєкт складають 26192,6 тис. грн.

Отже проєкт інвестиційно привабливий та економічно ефективний.

Результати оцінки свідчать про економічну ефективність інноваційного проєкту виробництва нового продукту.

3.3. Оцінка впливу запропонованих проєктів на основні техніко-економічні показники підприємства

Вплив заходу на основні техніко-економічні показники ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» представлено в таблиці 3.8.

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» до та після впровадження інноваційного проєкту представлено в таблиці 3.9.

Таблиця 3.8

Вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Найменування заходів	Інвестиції, тис. грн			Зміни показників діяльності підприємства (±)										
	Усього	У тому числі в		Обсяг реалізованої продукції, тис. грн	Собівартість, тис. грн						Чисельність, осіб	Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	Чистий прибуток, тис. грн	Строк окупності інвестицій, років
		основні засоби (нематеріальні активи)	оборотні кошти		Усього	у тому числі:								
						Матеріальні витрати	Витрати на оплату праці	Відрахування на соціальні заходи	Амортизація основних фондів	Інші витрати				
1. Виробництво нового продукту «Мигдальна сирокочена»	26192,57	0,00	26192,6	118809,50	104770,29	102626,63	73,23	16,11	0,00	2054,32	-	14039,22	11512,16	2,28

Таблиця 3.9

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності до та після впровадження проекту ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Показник	Звітний рік	Проектний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, т	9050	9050	0	0
2. Фактично вироблено продукції, тон	6434	6834	400	6,22
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,71	0,76	0,05	6,36
4. Обсяг виробленої продукції (без ПДВ і АЗ):				
– у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	719340	838149,50	118809,50	16,52
- у порівнянних цінах, тис. грн	567333	686142,50	118809,50	20,94
5. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	736970	855779,50	118809,50	16,12
6. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн	91832	91832,00	0,00	0,00
7. Фондовіддача, грн/грн	6,178	7,472	1,294	20,94
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	82589,5	108782,07	26192,57	31,71
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	8,92	7,87	0,92	10,31
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	284	283	-1	-0,35
11. Продуктивність праці, тис. грн /особу	1997,65	2424,53	426,88	21,37
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	697759	802529,29	104770,29	15,02
- матеріальні витрати	597159	699785,63	102626,63	17,19
- витрати на оплату праці	39293	39366,23	73,23	0,19
- відрахування на соціальні заходи	8203	8219,11	16,11	0,20
- амортизація	6916	6916,00	0,00	0,00
- інші операційні витрати	46188	48242,32	2054,32	4,45
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн	0,970	0,958	-0,012	-1,29
14. Матеріалоемність, грн	0,830	0,835	0,005	0,57
15. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	688333	793103,29	104770,29	15,22
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	52435	66474,22	14039,22	26,77
17. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	43193	54705,16	11512,16	26,65
18. Рентабельність капіталу, %	24,76	27,27	2,509	x
19. Рентабельність продукції, %	6,28	6,90	0,618	x

Джерело: складено автором.

У таблиці 3.8 показано, що впровадження проектів з виробництвом нового

продукту «Мигдальна сирокочена» є економічно ефективним. Необхідний обсяг інвестицій для реалізації проекту 26192,57 тис. грн – інвестиції у збільшення обсягу оборотного капіталу.

Внаслідок впровадження запропонованих заходів виручка від реалізації продукції збільшиться на 118809,50 тис грн. При цьому собівартість виробництва зросте на 104770,29 тис грн. У такому разі додатковий чистий прибуток підприємства складе 11512,16 тис грн, а інвестовані кошти будуть повернуті менше ніж за 3 роки.

Як видно з таблиці звітний рік ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» порівняно з проектним роком демонструє позитивні тенденції у багатьох аспектах виробничо-господарської діяльності.

Збільшення фактично виробленої продукції на 400 тонн (або 6,22%) показує успішну реалізацію проекту та здатність підприємства адаптуватися до змін на ринку.

Зросли чистий дохід від реалізації продукції (на 16,12%), фінансовий результат від операційної діяльності (на 26,77%) та чистий прибуток (на 26,65%), що свідчить про позитивний ефект впровадження проекту на фінансовий стан підприємства.

Зростання рентабельності капіталу (на 2,509%) та рентабельності продукції (на 0,618%) вказує на позитивний вплив проекту на ефективне використання ресурсів та здатність підприємства генерувати прибуток.

Загальний висновок полягає в тому, що впровадження проекту принесло позитивні зміни у виробничому та фінансовому напрямках діяльності підприємства. Однак варто врахувати необхідність подальшого моніторингу витрат та реагування на економічні та ринкові зміни для забезпечення стабільного розвитку підприємства у майбутньому.

Висновки до розділу 3

З метою підвищення прибутку та рентабельності у роботі висунуто пропозицію щодо впровадження проекту з виробництва нового продукту під назвою «Мигдальна сирокочена». Капітальні інвестиції для реалізації цього проекту складають 26192,57 тис. грн – інвестиції у збільшення обсягу оборотного капіталу.

Після впровадження запропонованих заходів очікується збільшення виручки від реалізації продукції на суму 118809,50 тисяч гривень. При цьому собівартість виробництва зросте на 104770,29 тисяч гривень. У такому випадку додатковий чистий прибуток підприємства становитиме 11512,16 тисяч гривень, а вкладені кошти будуть повернуті менш ніж за 3 роки.

Аналіз проекту показав, що завдяки впровадженню проекту підвищилась прибутковість та ефективність господарської діяльності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат». Обсяг виробленої продукції зрос на 400 тонн, чистий фінансовий результат покращився на 11512,16 тисяч гривень. Зростання рентабельності капіталу (на 2,509%) та рентабельності продукції (на 0,618%) свідчить про позитивний вплив проекту на ефективне використання ресурсів та здатність підприємства генерувати прибуток.

Отже, в проектному році було досягнуто покращення показників та збільшення прибутку. Впровадженням проекту було виконано поставлене завдання – обґрунтувати напрями покращення прибутковості м'ясопереробного підприємства.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного у кваліфікаційній роботі дослідження можна зробити наступні висновки.

1. Визначено економічну сутність прибутку та рентабельності, виявлено фактори, що впливають на формування прибутку підприємства. Прибуток та рентабельність є ключовими показниками ефективності фінансової діяльності підприємства. Економічна сутність прибутку полягає в різниці між виручкою від реалізації продукції та витратами на її виробництво. Прибуток є результатом оптимального використання ресурсів, ефективного управління виробничим процесом, а також ціноутворення на ринку. Рентабельність визначається як відношення прибутку до обсягу вкладених коштів, що дозволяє оцінити ефективність використання капіталу та інших ресурсів підприємства. На формування прибутку підприємства впливають різноманітні фактори. Серед них можна виділити ціноутворення на ринку, обсяг виробництва, витрати на сировину та матеріали, оплата праці, а також ефективність використання оборотних коштів. Зміна будь-якого з цих факторів може вплинути на рівень прибутку підприємства. Вивчення факторів, що впливають на формування прибутку, є важливим для розуміння економічної діяльності підприємства та розробки стратегій його розвитку.

2. Досліджено ринок м'ясної продукції України. Ринок м'ясної продукції в Україні відрізняється великим різноманіттям: від малих м'ясних магазинів та ринків до великих м'ясопереробних заводів. Основні гравці на ринку включають виробників свіжої м'ясної продукції, виробників м'ясопродуктів, дистриб'юторів та роздрібних мереж. Україна має значний потенціал для розвитку м'ясної промисловості через свої природні ресурси та високу популяцію худоби. Однак, ринок також стикається з викликами, такими як недостатність інфраструктури, нестабільність економічної ситуації та високий рівень конкуренції. Вивчення динаміки виробництва, споживання та експорту м'ясної продукції, аналіз споживчих уподобань, врахування законодавчих норм та стандартів є важливими

аспектами для розуміння ринкових тенденцій та розробки стратегій бізнесу в цій галузі.

3. Надано характеристику ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат». Товариство з обмеженою відповідальністю «Козятинський м'ясокомбінат» є одним із провідних виробників м'ясних продуктів в Україні. Підприємство вже протягом багатьох років успішно працює на ринку м'ясної продукції. ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» спеціалізується на виробництві і реалізації якісних м'ясних виробів, таких як ковбаси, шинки, сардельки та інші делікатеси. Компанія відома своєю високою якістю продукції та широким асортиментом, що включає в себе як традиційні, так і інноваційні смаки. Завдяки використанню сучасного обладнання та технологій виробництва, підприємство забезпечує високу якість продукції, відповідаючу вимогам і стандартам безпеки харчових продуктів. Крім того, компанія активно впроваджує програми контролю якості та безпеки продукції на всіх етапах виробництва. Успіх ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» також полягає в його стратегічному розташуванні та розвиненій дистрибуційній мережі, що дозволяє ефективно постачати свою продукцію до різних регіонів України. Компанія встановила партнерські відносини з ключовими гравцями ринку та постійно розширює свою присутність на нових ринках. Беззаперечними перевагами ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» є професійний колектив фахівців, які працюють над постійним удосконаленням та розвитком продукції, а також високий рівень корпоративної відповідальності перед споживачами і суспільством.

4. Проведено аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат». Збільшення обсягу виробництва та реалізації продукції призвело до покращення ефективності ресурсного використання підприємства. Фондовіддача зросла на 11,07%, що вказує на оптимальне використання основних виробничих фондів. Зменшення фондоємності свідчить про ефективне використання капіталу. Збільшення обсягу реалізованої продукції та середнього залишку оборотних коштів підтверджує зростання оборотності коштів, що вказує на ефективне управління оборотними активами. Однак, збільшення матеріалоємності вказує на необхідність оптимізації використання матеріальних

ресурсів. Зростання чисельності працівників та середньорічної заробітної плати призводить до збільшення собівартості продукції, хоча витрати на одиницю продукції зменшилися. Діяльність підприємства залишається прибутковою, з прибутком, що зрос на 4,53%. Незважаючи на зростання собівартості, чистий дохід від реалізації продукції та валовий прибуток також збільшилися, що свідчить про стабільність підприємства.

5. Оцінено динаміку прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат». Діяльність підприємства за обидва звітні роки є прибутковою, з відзначеним зростанням прибутку у звітному році. Сума валового прибутку та інших операційних доходів зросла, компенсуючи збитки від інших операційних витрат. Прибуток від операційної діяльності також збільшився, що підкреслює позитивний тренд у фінансових результатах підприємства. Однак, зменшення рентабельності продукції та капіталу у звітному році свідчить про вплив зростання собівартості реалізованої продукції та неефективного використання основних засобів підприємства. Ці дані підтверджують необхідність удосконалення стратегій управління виробничими ресурсами та оптимізації витрат для забезпечення стабільного розвитку підприємства в майбутньому.

6. Виявлено резерви збільшення прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат». Резерви збільшення прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат» включають вдосконалення управління матеріальними та фінансовими ресурсами, оптимізацію процесів виробництва, підвищення продуктивності праці, впровадження інноваційних технологій, розширення ринків збуту та вдосконалення маркетингових стратегій. Крім того, можливості зменшення витрат та оптимізації управлінських процесів, спрямованих на зниження собівартості продукції, також можуть сприяти зростанню прибутковості підприємства. Важливими є також ініціативи з удосконалення умов праці, підвищення якості продукції та підтримка і розвиток персоналу.

7. Запропоновано та обґрунтовано шляхи підвищення прибутку ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат». Аналіз підтверджує позитивні результати впровадження проекту виробництва нового продукту «Мигдальна сирокочена».

Збільшення виручки від реалізації продукції на 118809,50 тис. грн та чистого прибутку на 11512,16 тис. грн свідчать про ефективність інвестицій та відповідність стратегії розвитку підприємства. Позитивні зрушення також виявлені у зростанні фактичної виробленої продукції, доходів від її реалізації та фінансових результатів операційної діяльності. Дослідження показує, що реалізація проекту сприяла покращенню ефективності ресурсного використання підприємства та збільшенню його конкурентоспроможності. Попри позитивні тенденції, необхідно вдосконалювати управління матеріальними ресурсами та оптимізувати виробничі процеси для подальшого зростання рентабельності та стабільного розвитку підприємства. Крім того, рекомендації щодо підвищення продуктивності праці, зменшення витрат та розширення ринків збуту допоможуть збільшити прибуток та рентабельність підприємства в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренкова Г.М., Журавель Т.М., Михайленко Р.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. для самост. вивчення дисципліни. К. : Знання-Прес, 2006. 287 с.
2. Антонюк О.О. Оцінка рівня прибутковості як важлива складова діагностики кризових явищ підприємства / Вісник «ХНУ». Економічні науки. 2013. № 5. Т. 2. С. 20–24.
3. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : [навч. посібник]. 2-ге вид. К. : Центр навчальної літератури, 2011. 398 с.
4. Білик М. Д. Економічна сутність прибутку в умовах трансформації . Формування ринкових відносин в Україні. 2007. № 11. С. 130–132.
5. Бланк І. А. Управління прибутком. К.: "Ника - Центр". 2002 р. 544 с.
6. Васильєва Т.А. Виявлення резервів підвищення прибутковості та нарощення вартості промислового підприємства на основі моделей доданої вартості. Вісник «КНЕУ». 2017. № 5. С. 20–24.
7. Вахович І.М., Волинчук Ю.В. До питання управління фінансово-економічними результатами підприємства [Текст]. Економічний форум. 2015. № 3. С. 275–279.
8. Гайбура Ю.А. Управління прибутковістю підприємства та шляхи її підвищення. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». Випуск 14. Частина 2. 2015. С. 127–130.
9. Зінченко О.А. Визначення показників рентабельності на основі величини якості прибутку. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2009. № 28. С. 150–155.
10. Кальмук Н.В. Управління прибутком підприємства в сучасних умовах. Науковий вісник. 2005. Вип.15/5. С. 254-258.
11. Кучерява А.С. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення. Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. 2015. Вип. 40. С. 38-44.
12. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посібник. К.: КНЕУ, 1999. 132 с.

13. Мочерний С.В. Політична економія : [навч. посібник] / С.В. Мочерний, Я.С. Мочерна. 2-ге вид., випр. і доп. К. : Знання, 2007. 684 с.
14. Осипова Т.В. Теоретичні аспекти трактування прибутковості в сучасних умовах господарювання. *Управління розвитком*. 2012. № 1. С. 82–84. 5.
15. Поддерьогін А.М. Фінансовий менеджмент: підручник. К.: КНЕУ. 2005. 535 с.
16. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2000. 526 с.
17. Організаційно-економічні основи управління прибутком сільськогосподарських підприємств: монографія / В.М. Жмайлов, О.Г. Жмайлова, О.О. Бабицька, Ю. І. Данько, Л.В. Слюсарева Суми: СНАУ, 2014. 408 с.
18. Guell Robert C. *Issues in economics today* / Robert C. Guell. P. cm. 2003. 396 p.
19. Історія економічних вчень. За ред. Тарасевича В. М., Петруні Ю. Є. Київ: ЦУЛ, 2013. 352 с
20. Краус Н.М. Історія економіки та економічної думки. Київ: ЦУЛ, 2014. 504 с.
21. Якобчук В. П. Історія економіки та економічної думки. Київ: ЦУЛ, 2015. 476 с.
22. Туган-Барановський М. І. Політична економія : Курс популярний. К. : Наукова думка. 1994. 261 с.
23. Кошкалда І. В. Управління прибутком сільськогосподарських підприємств. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2015. Вип. 161. С. 12-21.
24. Кучер Л. Ю. Науково-теоретичні підходи до інтерпретації дефініції «прибутковість». *Вісник ХНТУСГ : Економічні науки*. Вип. 99. X. : ХНТУСГ, 2010. С. 49–56.
25. Мочерний С. В. Економічний енциклопедичний словник : У 2 т. Т. 2 / За ред. С. В. Мочерного. Львів : Світ, 2006. 568 с.
26. Економіка і фінанси підприємства [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ.

навч. закл. / Л. М. Степасюк, Н. М. Суліма, О. В. Величко ; за ред. В. К. Збарського і В. І. Мацибори ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. К. : КОМПРИНТ, 2013. 335 с.

27. Ляховська О.В. Зовнішня торгівля України м'ясом і м'ясними продуктами: тенденції та географічні аспекти. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20203\(143\)/sep20203\(143\)_048_LyahovskaO.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20203(143)/sep20203(143)_048_LyahovskaO.pdf) (дата звернення 25.04.2024)

28. Статистичний щорічник України за 2021 рік. Сайт Державної служби статистики України. URL: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/01/Arch_zor_zb.htm (дата звернення 10.04.2024).

29. Бергер А. Д. Сучасні тенденції розвитку м'ясопереробної галузі України. *Інтелект XXI*. 2017. № 1. С. 41-51

30. Маркіна І.А., Большакова Є.Л. Особливості функціонування та тенденції розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції в Україні. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Том 4. № 4. С. 119-128.

31. Копитець Н.Г., Волошин В.М. Оцінка цінової ситуації на ринку м'яса птиці. *Економіка АПК*. 2020. № 6. С. 59-67.

32. Ринок свіжого м'яса в Україні: експрес дослідження в період війни // Pro-Consulting: [Веб-сайт]. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/rynok-svezhego-myasa-v-ukraine-ekspres-issledovanie-v-period-vojni> (дата звернення: 01.05.2024).

33. Тюха І. В., Полінчик-Ярова Т. В. Стан, тенденції і перспективи розвитку українського експорту продукції АПК. *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2019. URL: <https://doi.org/10.24263/2225-2924-2019-25-1-7> (дата звернення 15.05.2024).

34. Гераймович В.Л., Гуменюк І.Л., Кубай О.Г. Сучасний стан розвитку галузі та експорту продукції тваринництва України. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 5. С. 36-45

35. Річна звітність ПрАТ «Козятинський м'ясокомбінат». [Веб-сайт]. 2021. <https://smida.gov.ua/db/prof/00443111> (дата звернення: 24.04.2024).

36. Офіційний веб-сайт ПрАТ «Козятинський м'ясокомбінат»: [Веб-сайт].
2022. URL: <https://kpp.org.ua/> (дата звернення: 24.03.2024).

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет

ННІ прикладної економіки і менеджменту ім. Г.Е. Вейнштейна
Кафедра економіки промисловості
Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітня програма «Економіка підприємства»

ДОДАТКИ
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

**на тему: «Фактори та резерви зростання прибутку та
рентабельності ТОВ «Козятинський
м'ясокомбінат»**

Здобувачки _____ Браїла І.В.

Керівник _____ д.е.н., проф. Дідух С.М.

Одеса – 2024 рік

Зміст

1. Мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження.
2. Рис. 1. Класифікація показників рентабельності
3. Рис. 2. Фактори, які впливають на прибутковість підприємства
4. Рис. 3. Структура продажів м'яса в 2022р. у грошовому вираженні, %
5. Таблиця 1 – Аналіз фінансових результатів ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»
6. Таблиця 2 – Показники рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»
7. Таблиця 3 – Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»
8. Таблиця 4 – Калькуляція витрат на виробництво та реалізацію продукту «Мигдальна сирокочена» та розрахунок повної собівартості за проектом
9. Таблиця 5 – Розрахунок показників економічної ефективності проекту з виробництва нового продукту
10. Таблиця 6 – Вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»
11. Таблиця 7 – Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності до та після впровадження проекту ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Додаток 1

Мета роботи: дослідження теоретичних та методичних основ визначення факторів та реалізації резервів зростання прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат», а також обґрунтування заходу з підвищення прибутковості ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат».

Завдання:

- 1) визначити економічну сутність прибутку та рентабельності, виявити фактори, що впливають на формування прибутку підприємства;
- 2) дослідити ринок м'ясної продукції України;
- 3) надати характеристику діяльності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»;
- 4) провести аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»;
- 5) оцінити динаміку прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»;
- 6) виявити резерви збільшення прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»;
- 7) запропонувати та обґрунтувати шляхи підвищення прибутку ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат».

Об'єкт дослідження – процес визначення факторів та реалізації резервів зростання прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат».

Предмет дослідження – теоретичні та методологічні основи визначення факторів та реалізації резервів зростання прибутку та рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат».

Додаток 2

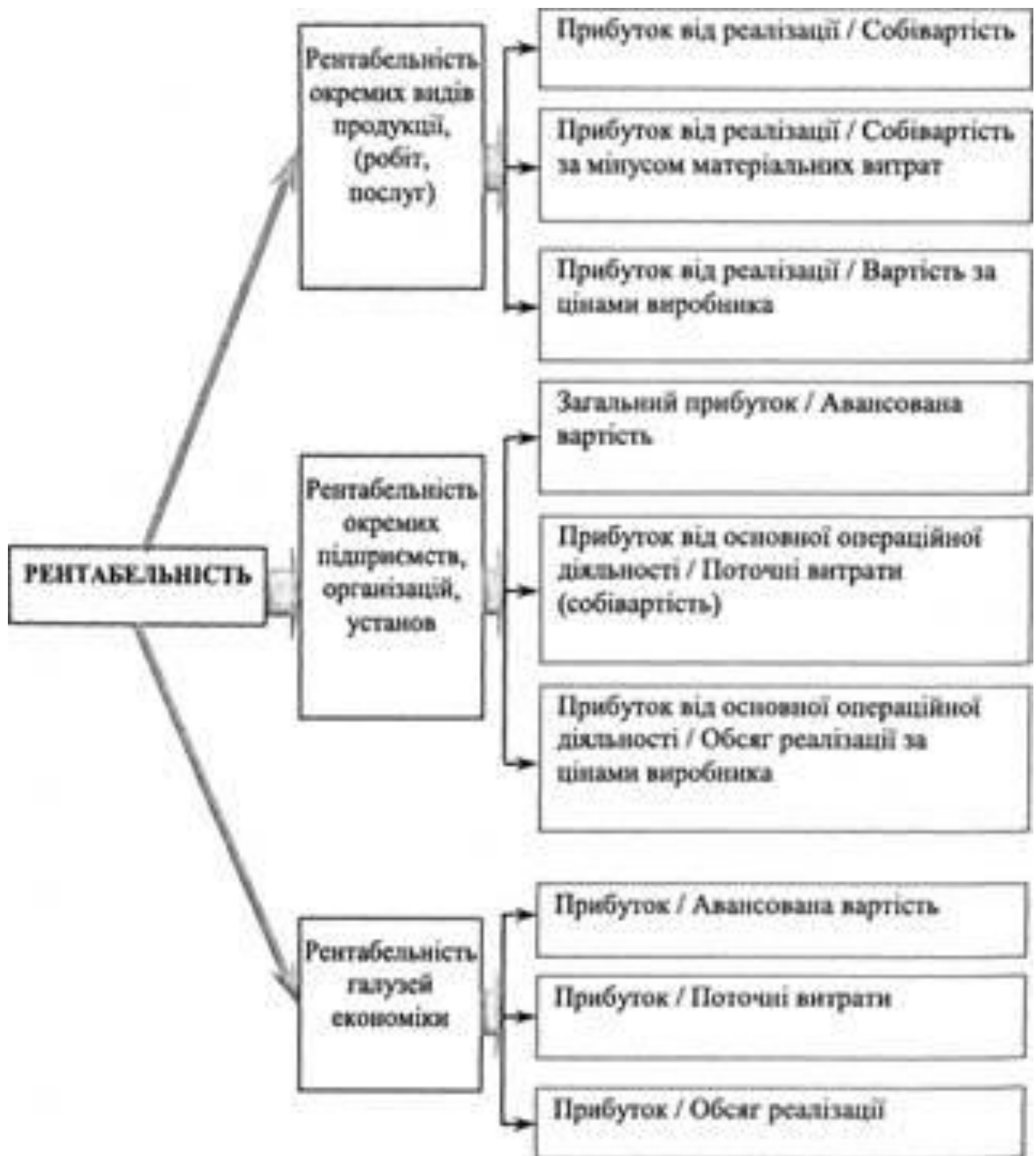

Рис. 1. Класифікація показників рентабельності

Додаток 3

Рис. 2. Фактори, які впливають на прибутковість підприємства

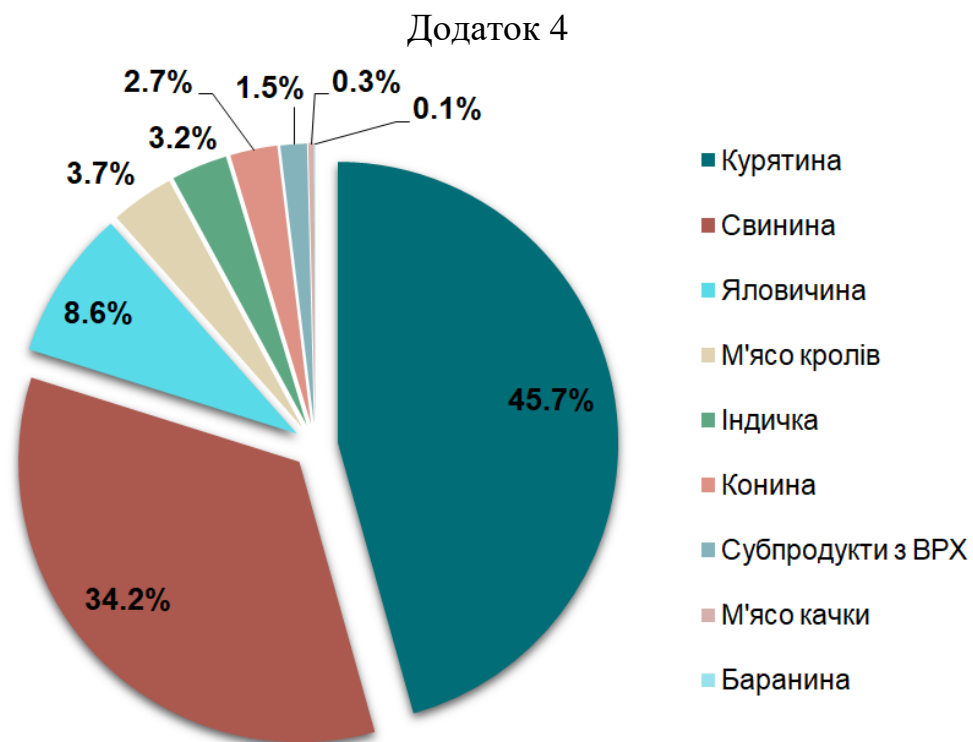

Рис. 3. Структура продажів м'яса в 2022р. у грошовому вираженні, %

Додаток 5

Таблиця 1

Аналіз фінансових результатів ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Найменування статей	Абсолютне значення, тис. грн		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	абсолют- не	віднос- не
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	504760	736970	232210	46,00
Собівартість реалізованої продукції	419951	644225	224274	53,40
Валовий прибуток (збиток)	84809	92745	7936	9,36
Інші операційні доходи	2524	3798	1274	50,48
Адміністративні витрати	25867	29099	3232	12,49
Витрати на збут	8452	9516	1064	12,59
Інші операційні витрати	4153	5493	1340	32,27
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток або збиток)	48861	52435	3574	7,31
Інші доходи	1690	508	-1182	-69,94
Інші витрати	28	33	5	17,86
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток або збиток)	50523	52910	2387	4,72
Чистий фінансовий результат (прибуток або збиток)	41323	43193	1870	4,53

Додаток 6

Таблиця 2

Показники рентабельності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
Рентабельність виробництва, %	28,16	24,76	-3,40
Рентабельність продукції, %	10,66	7,62	-3,04
Рентабельність продажів, %	8,19	5,86	-2,33

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Показник	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, т	9050	9050	0	0
2. Фактично вироблено продукції, тон	5276	6434	1158,00	21,95
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,58	0,71	0,13	-
4. Обсяг виробленої продукції (без ПДВ і АЗ):				
– у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	465224	719340	254116,00	54,62
- у порівнянних цінах, тис. грн	465224	567333	102109,00	21,95
5. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	504760	736970	232210,00	46,00
6. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн	83639,5	91832	8192,50	9,80
7. Фондовіддача, грн/грн	5,562	6,178	0,62	11,07
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	63107,5	82589,5	19482,00	30,87
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	8,00	8,92	0,92	11,56
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	269	284	15,00	5,58
11. Продуктивність праці, тис. грн /особу	1729,46	1997,65	268,19	15,51
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	458635	697759	239124,00	52,14
- матеріальні витрати	373882	597159	223277,00	59,72
- витрати на оплату праці	27047	39293	12246,00	45,28
- відрахування на соціальні заходи	5965	8203	2238,00	37,52
- амортизація	6321	6916	595,00	9,41
- інші операційні витрати	45420	46188	768,00	1,69
13. Витрати на 1 гривню продукції, грн	0,986	0,970	-0,02	-1,61
14. Матеріалоемність, грн	0,804	0,830	0,03	3,30
15. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	458423	688333	229910,00	50,15
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	48861	52435	3574,00	7,31
17. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	41323	43193	1870,00	4,53
18. Рентабельність капіталу, %	28,16	24,76	-3,40	x
19. Рентабельність продукції, %	9,01	6,28	-2,74	x

Додаток 8

Таблиця 4

Калькуляція витрат на виробництво та реалізацію продукту «Мигдальна сирокочена» та розрахунок повної собівартості за проєктом

№ з/п	Найменування калькуляційних витрат	Витрати на 1 тонну, грн	Витрати на весь обсяг додаткової продукції, тис. грн
1	Вартість сировини й основних матеріалів з урахуванням транспортних витрат	230889,24	92355,70
2	Тара, упакування й допоміжні матеріали	13300,00	5320,00
3	Паливо й електроенергія на технологічні цілі	12377,33	4950,93
	Матеріальні витрати всього	256566,57	102626,63
4	Основна й додаткова заробітна плата виробничих робітників	183,07	73,23
5	Відрахування на соціальні заходи	40,28	16,11
	Виробнича собівартість	256789,92	102715,97
6	Витрати на збут	5135,80	2054,32
	Повна собівартість	261925,72	104770,29
7	Відсотки за кредитом	13096,29	6548,14
	Повна собівартість з відсотками за кредитом	275022,00	111318,43
	Оптова ціна 1 одиниці додаткової продукції, тис. грн.		297,02

Додаток 9

Таблиця 5

**Розрахунок показників економічної ефективності проєкту
з виробництва нового продукту**

Показники	Період реалізації проєкту, роки					Усього
	0	1	2	3	4	
ІС, сума інвестованих у проєкт коштів, тис. грн	26192,6					26192,6
ЧІ, чиста (приведена) вартість інвестованих у проєкт коштів, тис. грн	1,0					
Грошовий потік від проєкту, тис. грн		11512,2	11512,2	11512,2	11512,2	46048,6
Коефіцієнт дисконтування	25,0					
Дисконтований грошовий потік у році, тис. грн	1,0	0,800	0,640	0,512	0,410	
Дисконтований грошовий потік наростаючим підсумком, тис. грн	-26192,6	9209,7	7367,8	5894,2	4715,4	994,5
Приріст дисконтованого чистого прибутку від проєкту, тис. грн	-26192,6	-16982,8	-9615,1	-3720,8	994,5	
Чистий дохід (ЧД), тис. грн						27187,1
Чистий приведений дохід (NPV), тис. грн						994,5
Внутрішня норма доходності (IRR),%	Функція ВСД з Excel					27%
Індекс доходності (ІД)						1,04
Період окупності (ПО), роки						2,28
Період окупності з врахуванням дисконтування (ПОдис.), років						3,79

Додаток 10

Таблиця 6

Вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»

Найменування заходів	Інвестиції, тис. грн			Зміни показників діяльності підприємства (±)										
	Усього	У тому числі в		Обсяг реалізованої продукції, тис. грн	Собівартість, тис. грн						Чисельність, осіб	Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	Чистий прибуток, тис. грн	Строк окупності інвестицій, років
		основні засоби (нематеріальні активи)	оборотні кошти		Усього	у тому числі:								
					Матеріальні витрати	Витрати на оплату праці	Відрахування на соціальні заходи	Амортизація основних фондів	Інші витрати					
1. Виробництво нового продукту «Мигдальна сирокочена»	26192,57	0,00	26192,6	118809,50	104770,29	102626,63	73,23	16,11	0,00	2054,32	-	14039,22	11512,16	2,28

Додаток 11

Таблиця 7

**Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності
до та після впровадження проекту ТОВ «Козятинський м'ясокомбінат»**

Показник	Звітний рік	Проектний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, т	9050	9050	0	0
2. Фактично вироблено продукції, тон	6434	6834	400	6,22
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,71	0,76	0,05	6,36
4. Обсяг виробленої продукції (без ПДВ і АЗ):				
– у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	719340	838149,50	118809,50	16,52
- у порівнянних цінах, тис. грн	567333	686142,50	118809,50	20,94
5. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	736970	855779,50	118809,50	16,12
6. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн	91832	91832,00	0,00	0,00
7. Фондовіддача, грн/грн	6,178	7,472	1,294	20,94
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	82589,5	108782,07	26192,57	31,71
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	8,92	7,87	0,92	10,31
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	284	283	-1	-0,35
11. Продуктивність праці, тис. грн /особу	1997,65	2424,53	426,88	21,37
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	697759	802529,29	104770,29	15,02
- матеріальні витрати	597159	699785,63	102626,63	17,19
- витрати на оплату праці	39293	39366,23	73,23	0,19
- відрахування на соціальні заходи	8203	8219,11	16,11	0,20
- амортизація	6916	6916,00	0,00	0,00
- інші операційні витрати	46188	48242,32	2054,32	4,45
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн	0,970	0,958	-0,012	-1,29
14. Матеріалоємність, грн	0,830	0,835	0,005	0,57
15. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	688333	793103,29	104770,29	15,22
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	52435	66474,22	14039,22	26,77
17. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	43193	54705,16	11512,16	26,65
18. Рентабельність капіталу, %	24,76	27,27	2,509	x
19. Рентабельність продукції, %	6,28	6,90	0,618	x